

NEMKI, ki sta bili vjeti skupno z nemškimi mornarji v francoski luki Brest. Na levi je viden bajonet zavezniškega vojaka, ki ju žene v jetniški tabor.

Nemiri v Evropi svarilo, ne siliti v stari red

**VOJNA INTERESOV JACJA KOT VOJNA
IDEALOV. — KAJ BO S ŠPANIJO? — ČEMU
POD MASKO DEMOKRACIJE ZNOVA REŠU-
JEMO FAŠISTE V ITALIJI IN DRUGJE?**

V Franciji je v diru socialna revolucija, ki se za enkrat vrši brez krvolila. Na eni strani je proletarijat, ki zre po moralno oporo v Sovjetsko Unijo. Na drugi strani je francoska buržvazija, njen kapitalizem in hierarhija, ki išče zaslonbo v ameriški in v angleški vladi. In ne brez uspeha.

Belgija hoče biti po starem

Kakor Francija, tako se posedujoči matrajo tudi v Belgiji, in na Nizozemskem, ter vseposvoda, da ohranijo po porazenju Hitlerja v svojih deželah isti sistem, kakor je prevladoval do te vojne.

Ljudstvo v Belgiji strada. Sedaj zaradi zavezniške invazije bolj kot pa je pod Hitlerjem. Ampak če je Belgija za demokracijo, se bo lahko opomogla in prišla v blagostanje, kakršnega še ni nikdar poznala. Toda na čelu belgijske vlade je premier klerikalnega prepričanja, reakcionar, ki se na vso moč trudi, da bi dežela ne prišla pod kontrolo onih, ki delajo in ustvarjajo bogastva.

Nemiri v Grčiji

Kakor v Belgiji, tako se dogajajo nemiri proti zavezniškemu varstvu tudi v Grčiji. Mnogo Grkov je padlo — takih Grkov, ki bi radi svojo deželo spremenili v resnično demokracijo, brez kralja, ki ga jim Anglija usiljuje.

Borba v Franciji

Ena izmed najznamenitšjih borb socialnega značaja pa se vrši v Franciji. De Gaulle je patriot in kot takega ga priznava vsa Francija. Ampak ob enem

je on reakcionar, kar vedo socialisti, komunisti in liberalci in se ga zaradi tega vsi skupaj boje. Vzlic temu pa je možno in prav zelo verjetno, da bo Francija v sedanjih poveljih dobi spet zibelko revolucije, namreč čeprav ne v krvavi obliki, vendarle na tak način, da bo preobrat, ki se bo v nji izvršil segal po vsem kontinentu.

Reakcija povsod dviga glavo

Ne samo v osvobojenih deželah, in v Italiji, tudi na Španskem in na Portugalskem se staremu redu dajejo tla. V Egiptu tli, na Nizozemskem, Norveškem in Danskem, čeprav marsikje nacizem še ni izgnan. V Grčiji se je ljudstvo uprlo in prav tu se je najbolj dognalo, da zavezniški države svoje obljube kraljem kakor pa da bi pomagali narodom v obetane štiri svobodščine.

Poboji v Grčiji se vrše zaradi angleškega insistiranja v obnovitev monarhije, ki je Grki nečejo. Pa morajo radi tega grški policaji, in pa angleški vojaki, streljati v Grke, ki žele svojo deželo preurediti v demokracijo.

Kaj s Španijo?

Zelo delikatno vprašanje za angleško vnanjo politiko je Španija. Churchill je za ohranitev diktatorja Franka. Špansko ljudstvo ga neče. A na vsak način je zanj Vatikan, in pa ves svetovni klerikalizem.

(Nadaljevanje na 3. strani.)

Socialni preobrat pride, pa če ga Churchill in Roosevelt hočeta ali ne

V Grčiji se vrše upor, ne proti Nemčiji, ker ta je izgnana, ampak proti tistim, ki ji usiljujejo nepriljubljenega kralja in pa ves stari fašistični režim. Čemu pobijati v Atenah ali kjerkoli v Grčiji ljudi zato, ker nočejo tujega kralja? Nu, Anglija hoče, da pride nazaj na tron in Rusija je bajje privolila, da kar se nje tiče, se ne bo "umešavala".

Proletarec je že čestokrat ugotovil, da se bodo socialni potresi dogajali pa če bi bila na svetu dežela, ki se imenuje USSR ali ne. Sovjetska Rusija ni izvir socialnih sporov. Ampak ljudstva, najbolj izkoriščana ljudstva, se le obračajo nanjo. To je umevno. Kam pa drugam? Kje na svetu je še dežela, ki bi bila zares za takozvanega navadnega človeka?

V tem listu nismo nikoli skušali varati ljudi, da naj zaupajo katerikoli vladi, ki služi kapitalizmu. Vse goljufajo ljudi, največ pod pretvezo takih svobodščin, ki negujejo ignoranco. Pred prejšnjo vojno jim je bila tarča pika, ki so jo označevali za socializem. Sedaj so jo zamenjali z besedo komunizem. Reakciji se gre za veleposestva. Za dividende. Za bogastva in privatno svojino.

V Evropi vre proti nji. Angleži, kar pomeni torijsko Anglijo, si prizadevajo, da jo rešijo za skrahirani red. A na Angleškem niso samo toriji. V parlamentu in v časopisu je bilo toliko protestov, da se je moral oglasiti minister vnanjih zadev Anthony Eden in izjavil, da Anglija ne podpira reakcije, češ, ali nismo mi podprli jugoslovanskega Tita prej nego Rusija? A vseeno, Churchill je govoril za fašista Franka v Španiji in atel je savajsko dinastijo v Italiji. Angleški toriji, amer. kapitalisti in reakcija vsepovsod se trudi ohraniti svet tistim, ki žive od izkoriščanja. In če se torijem upiraš, ti lučajo v obraz, da si komunist, pa čeprav uradni komunisti še tako trdijo, da se oni v socialne probleme nič več ne umešavajo. Uporniki na Grškem nočejo verjeti, da so brez zaslonbe in se v srdu zoper Anglijo še zmerom obračajo za moralno vzpodbudo v deželo, ki ima za svoj preobrat znak srpa in kladiva.

Tito o problemih Jugoslavije

Beograd.—Maršal Tito je na dan.

Vprašanja o problemih Jugoslavije poročevalcu agencije Reuter odgovoril glede mej države, da uradno "mi ne bomo postavljali vprašanja meja vse dokler se vojna ne konča, ali vsemu svetu je že zdavnaj znano, katere teritorije zahtevamo, da se jih zedinijo z njihovo domovino."

Druga vprašanja in odgovori so bili:

Kateri so najnujnejši problemi, ki čakajo osvobodeno Jugoslavijo?

Najnujnejši problemi, ki nas čakajo, so hrana, kurjava in slične temeljne potrebe prebivalstva. Hvala gre sovjetski vladi in trudu oficirjev rdeče armade, da je dosedaj bilo mogoče z velikim rizikom pripeljati iz Rusije v Jugoslavijo 40.000 ton žita. Okoli 17.000 te količine je že pripeljano v Beograd, kar zadostuje prebivalstvu mesta za več kot šest mesecev, če se deli 400 gramov mesa po osebi na dan.

Kako bi mogli zavezniški posebno Britanija in Amerika najbolj pomagati v nujni nalogi obnove in razrušeni Jugoslaviji?

Britanija in Amerika nam moreta pomagati s pošiljatkami hrane in obleke v one pokrajine, kjer prebivalstvo dosledno umira od lakote in mraza, t. j. v Dalmaciji, Bosno, Hercegovino, Gorski Kotar, Liko, Črno goro in Slovenijo.

Do katere stopnje je AVNOJ vzel v pretes vprašanje novih meja federativne Jugoslavije, odnosno modificiranje predvojnih meja Jugoslavije?

O tem vprašanju se je razpravljalo v odlokih AVNOJ, ali detaljne zahteve z vsemi nujnimi dokazili bodo postavljene na mirovni konferenci. Pričakujete li, da bo komunistična stranka, z ozirom na njeno prispevanje k Osvobodilnemu gibanju dobila večino v volitvah, ki se bodo vršile po osvoboditvi države?

Razlagal sem že, da ko se govori o Osvobodilnem gibanju, tu ni vključena samo komunistična stranka, ampak tudi razne druge predvojne stranke. Pretežna večina istih je sedaj vključena v gibanje. Prepričan sem, da bo ta narodna fronta dobila najmanj 80 odstotkov glasov, ko se bodo vršile o usodi dežele prve volitve.

Nameste, da se bi Green in drugi člani eksekutive AFL zavzeli braniti svojo unijo na način, da bi jo izboljšali, nadaljujejo po starih izolacijskih potih. To njihovo stališče utegne imeti hujše posledice kot pa če bi v predsedniških volitvah zmagali McCormicki in razni drugi izolacionisti.

Dve stranki, dva izkaza glasov, ki sta ena stranka

Se nekaj mesecev bo vzelo, ko bo delavstvo spoznalo, da je bilo v minuli volilni kampanji ogoljufano kakor navadno. In potem se bo bržkone pustilo varati spet od kraja.

Roosevelt je prejel vsega skupaj 24.898.152 glasov. Republikanski kandidat Dewey ne mnogo manj, namreč 21.542.808. To sta dve stranki, obe za en in isti program.

Norman Thomas, ki jima je nasprotoval, je prejel le 42 tisoč glasov, ali najmanj v zgodovini socialistične stranke, ki je začela mahoma iti navzdol, od kar se je je on polastil. Pravijo, da za predsednika na njeni listi ne bo on več kandidiral, kar je razumljivo.

Eselpisti, ki so smatrani za nekako socialistično sekto, so dobili 7. nov. nad 28 tisoč glasov, kandidat prohibicijske stranke pa nad 32.000.

Thomas je po volitvah izjavil, da se volilci ne brigajo kaj bo z njihovo deželo in se boji, da gremo v fašizem, čeprav zatrujemo, da se borimo proti njemu. V prihodnji številki na tej strani bo članek, ki ga je napisal o ameriški socialistični stranki, oziroma o Normanu Thomasu, Harold Laski.

Miklavž obišče vse naše vojake

Ameriška pošta je odposlala nad petdeset milijonov paketov, vsi označeni za božična darila, našim vojakom širom sveta. To število vključuje le one, ki so izven Zed. držav. Torej bo dobil vsak povprečni vojak kakih osem paketov božičnih daril.

Cenena kontrola cen

Komisija za kontroliranje cen v čikaškem okraju, ki šteje pet milijonov prebivalcev, je doslej potrošila 65 in pol centa na vsakega prebivalca. Pravi, da jim je za ta mali potrošek ogromno prihranila, posebno če se pomisli, da se je v prejšnji vojni kupna vrednost dolarja znižala s 100 na 40 centov.

Relifna akcija pod pokroviteljstvom ZOJSA sijajno napreduje

Od 22. sept. pa do 17. nov. je relifna akcija, ki jo je ustanovil ZOJSA, nabrala že nad \$170.000 v gotovini. Tudi prispevki v obleki in drugih potrebščinah znašajo visoke vsote.

vobojuju države?

Razlagal sem že, da ko se govori o Osvobodilnem gibanju, tu ni vključena samo komunistična stranka, ampak tudi razne druge predvojne stranke. Pretežna večina istih je sedaj vključena v gibanje. Prepričan sem, da bo ta narodna fronta dobila najmanj 80 odstotkov glasov, ko se bodo vršile o usodi dežele prve volitve.

Nameste, da se bi Green in drugi člani eksekutive AFL zavzeli braniti svojo unijo na način, da bi jo izboljšali, nadaljujejo po starih izolacijskih potih. To njihovo stališče utegne imeti hujše posledice kot pa če bi v predsedniških volitvah zmagali McCormicki in razni drugi izolacionisti.

In vrh tega, čemu naj Green smatra sovjetske unije za "nesvobodno"? Recimo o Peglerju kar hočemo, ampak baš "svobodno" Greenove unije so mu dale nič koliko materiala za borbo proti njim.

Nameste, da se bi Green in drugi člani eksekutive AFL zavzeli braniti svojo unijo na način, da bi jo izboljšali, nadaljujejo po starih izolacijskih potih. To njihovo stališče utegne imeti hujše posledice kot pa če bi v predsedniških volitvah zmagali McCormicki in razni drugi izolacionisti.

Pregled vsebine Amer. družinskega koledarja

Edina knjiga dvamilijonskega naroda, ki je urejena v duhu onih tam, ki se bore za svobodo

Ameriški družinski koledar za leto 1945 je knjiga — edina slovenska knjiga, ki jo je v sedanjih razmerah mogoče izdati v duhu tistih, ki se tam dejanjsko bore za tako Slovenijo in Jugoslavijo, kakršno smo si mi tukaj na papirju zamislili.

V tem letniku koledarja (1945) je med drugim članek o SANSu, in pa o JPO-SS. Tudi ZOJSA ima svoje mesto.

To bo bržkone prvi koledar, ki bo smel svobodno v svobodno Jugoslavijo. Tisti, ki imajo opravka z osvobodilnim odborom, nam priporočajo, da naj naročimo za stari kraj saj 500 izvodov. To je storjeno.

Ampak da gremo nazaj k vsebini koledarja. Josko Oven opisuje Slovence v Mehiki, ki jih je obiskal.

Anton Shular govori o ljudeh, ki so izgubili hrbenico. Je to stara povest, a zmerom nova. Prvič v tem koledarju je dr. F. J. Kern. Njegov spis je lepo poglavje k zgodovini ameriških Slovencev.

Mirko G. Kuhel je poskrbel, da je prišlo v ta koledar precej spisov iz starega kraja. Napisani so v krajih, kjer so prevladovali svobodni ljudje, dasi zmerom v smrtni nevarnosti.

V tem koledarju je med drugim članek, koliko je Slovencev na svetu in precej drugih spisov, tikajočih se našega naroda.

Pesmi, ki so jih napisali naši ljudje — moški in ženske — s fronte, izražajo vse to, kar človek čuti, kadar se bori na življenje in smrt.

Sotrudnikov ima letnik 1945 več kot katerikoli prejšnji.

Mirko G. Kuhel je prevel iz angleščine daljši članek o slovenski književnosti, ki ga je priobčil v Angliji Josip Vidmar.

Erazem Gorshe ima v tem koledarju opis Slovenskega narodnega muzeja, ki sam na sebi pojasni, koliko lahko stori za to ali ono narodno ustanovo ena sama oseba.

Frank Cesen je v koledarju zastopan s povestjo mornarja Johnnyja, o kateri pravi, da je zajeta iz resničnega življenja.

Leo Zakrajšek ima v tem koledarju zelo dobro naštudirano ekonomsko razpravo.

Katka Zupančič, ki je ni treba predstavljati, je zastopana v tem letniku z dvema črticama.

O problemu socialnega zavarovanja razpravlja Fred A. Vider.

To je le površen pregled vsebine koledarja 1945, ki je sedaj v tisku. Prav gotovo je, da je v letošnjih spisih enak vsem prejšnjim letnikom in pa da jih tudi prekaša.

Drugi sotrudniki koledarja bodo omenjeni v prihodnji številki.

Matteotti simbol nove Italije

Dne 10. junija 1924 je izginil brez sledi veliki socialistični voditelj in borec proti Mussoliniju Giacomo Matteotti. Dognalo se je, da so ga ugrabili fašisti in ga nekam odvedli. Njegovo truplo so našli pod kupom listja 12 milj od Rima.

Ves svet je protestiral proti temu političnemu umoru — tudi velik del kapitalističnega sveta, kajti Matteotti je bil ne samo socialist pač pa tudi bogataš. On se je boril za pravice revnih zares iz prepričanja, ne pa iz svojih osebnih razlogov.

Na obravnavi je Mussolini dovolil zaradi svetovne javnosti par obsodb na nekaj mesecev zapora, a tiste kazni so ostale le na papirju. Sedaj pa so krivci, ki so umorili Matteottija, zopet na zatožni klopi. Tokrat se jim ne bo tako lahko izmuzniti. Ampak glavnega zločinca, ki bi ga zavezniški že davno lahko imeli v svojih pesteh, če bi ga hoteli, ima še zmerom Hitler v varstvu.

Vseeno, Matteotti je simbol vsem v Italiji, ki so si upali vztrajati proti fašizmu tudi v zavesti, da s tem tvegajo svoja in svojih sorodnikov življenja.

Zastopniki imajo težave in tudi nam so v napotje

"Bi mogli izdati Am. družinski koledar tako, da bi ga dobili koncem novembra, ali saj prvi teden v decembru?" vprašujejo zastopniki, tajniki društev in drugi, ki pomagajo pri razpečevanju te knjige.

Naš namen je bil, da ga dobe prve dni tega meseca. Pa ni šlo prav gladko nikjer. Urednik bi moral skozi poletje že pripraviti dovolj gradiva sam, a vrednost našemu Koledarju delajo tudi sotrudniki s svojimi spisi. Vsi so zaposleni. Ako hočejo kaj prispevati v koledar, si morajo čas pritrpati. Pa se odlašajo, a čas beži. Vzlic temu so se letos potrudili, kakih 17 izmed njih, ki so svoje spise poslali eni prej drugi pozneje, a vendar še dovolj zgodaj, da smo mogli fiskarno gradivo sproti poskrbeti. Večje ne prilike pa je nam napravila klišarna. Delo, kakršnega je nam prej izvršila v nekaj dneh, jo je sedaj vzelo dobra dva tedna. To je glavni vzrok zamude v tem letu.

Kar se našega urada tiče, je sedaj za vse urejevalno delo samo urednik, dočim smo imeli prej tudi stalnega pomočnika za oba urada, in v času urejevanja koledarja pa še izredno pomoč. Od lani tega ni več.

Kdo izmed drugih so pomagali, to bo razvidno iz običajnovih urednikovih pripomb v koledarju.

Nihče ne bi rajše, da bi se to delo čimprej skončalo, kot urednik. A dela je veliko, zaprek tudi, časi so izredni in nam ne kaže drugega kot delati in potrpeti.

CHICAGO

V nedeljo 10. decembra bo

v dvorani SNPJ vpriporjena drama v treh dejanjih

"NOREC"

Nastopi tudi milwauški pevski zbor "NAPREJ".

Citajte oglas na 3. strani.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO,

izdaja Jugoslovenska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

VAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četiri leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rekopisi in oglasi morajo biti v našem uredništvu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor: Frank Zaitz
Business Manager: Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864

Ali ne bi dobili vojnih posojil brez pompa?

Malokatero ljudstvo se toliko ponaša s patriotizmom kakor Američani. Ne samo tisti, ki se delajo za potomce pilgrincev ali pa prvih irskih in škandinavskih naseljencev, ampak že prva generacija priseljencev in tudi priseljenci sami.

Ponašamo se, da smo najbolj svobodna, najbolj demokratična in predvsem najbogatejša dežela na svetu. Nobena valuta ni tako trdna, kakor ameriška. Naš dolar je upoštevan po vsem svetu. Vsak Američan je naučen poudarjati nedosežno višino našega življenjskega standarda in to še celo v depresiji.

Naša vlada je ena izmed najtrdnjših na svetu in edina, ki ne potrebuje kreditov v inozemstvu. Velja za najbolj solidno in če nji ni zaupati, ni nikomur na svetu.

Čemu potem takem mora ta naša vlada ob razpisu vsakega vojnega posojila potrošiti milijone dolarjev v kampanji zanj? Kako da je treba s tolikšnim pompom v reklami za kupovanje bondov v tisto ljudstvo, ki se ponaša z vsem, kar ima ta dežela, in s svojo vlado?

Slovite filmske zvezde potujejo po deželi in nudijo poljube onim, ki kupijo za določeni znesek vojnih bondov. In kadar kupi vojni bond kak bolnik, ali organizacija, ali korporacija, so poklicani zraven časniški fotografi, da slikajo patriotične kupovalce bondov, filmske zvezde, ki obdarjajo kupce s poljubi in pa razne uradnike, ki apelirajo na patriotično ljudstvo, da naj kupuje in kupuje vojne bonde toliko, "da bo bolelo". A po vsaki kampanji se v malih noticah pripoveduje, da mnogo ljudi hiti kupljene bonde zamenjavati ko hitro utegnejo, da velika večina izmed takih ni v stiski za gotovino.

V velikih dnevnikih in revijah trošijo bogataške družbe, ki nimajo česa oglašati, stotine dolarjev z edinim priporočilom v svojih oglaših, da naj kupujemo vojne bonde.

Zvezo zkladništvo pošilja po cele vagonne razne reklame širom dežele, da pripomore kampanji za vojno posojilo k večjemu uspehu.

Čemu ne bi tistih milijonov dolarjev, ki jih troši za oglašanje, izdala rajše za tako kampanjo, v kateri bi se to patriotično ljudstvo vprašalo, zakaj ga je treba toliko igrati v kupovanje vojnih bondov? Saj vendar s tem vladi nič ne daruje. In ameriški vojni bondi niso kakšni čudni papirji, kakršnih je n. pr. v in pred prejšnjo vojno, in še pozneje, prodala Morganova bančna hiša za stotine milijonov dolarjev brez pompa s filmskimi zvezdami, Sinatrami in Eddyji Kantorji. Tisti bondi so bili posojilo tujim državam v latinski Ameriki in v Evropi. Od njih so dobili ameriški prekupci približno toliko kakor vlagatelji v prodajnih bankah — mnogi večinoma niti kvodra na dolar, ali pa celo nič.

Pravijo, da kampanje za kupovanje vojnih bondov negujejo patriotizem. Ako je treba na ta način trošiti toliko milijonov, zato da lastni državljani posodijo svoji lastni, povsem solidni vladi nekaj svojega denarja, potem je s takim patriotizmom nekaj narobe. Ali pa s splošnim ameriškim sistemom, ker namesto da bi negoval idealistični patriotizem, ga oddeva z reklamo raznih komedijontov in s filmskimi zvezdami, katerih sloves je v lepem statusu, ki ga oglašajo v kopalnih oblekah.

Kadar se dežela bori kot se Zed. države, in ker so odvisne samo od svojih virov, mar bi se ljudski patriotizem ne izkazal za to kar bi moral biti najboljši s tem, da bi kupili toliko ali pa še več bondov ne da bi bilo vladi treba trošiti milijone za reklamo in korporacije pa se izogibati davkom z razmetavanjem v isti namen?

Kompromisi z reakcijo so bili delavstvu še vedno v škodo?

Ko se je italijanski komunistični vodja Ercole Togliatti vrnil iz Moskve, je svojim pristašem v Italiji dejal, da sedaj ni čus zahtevati republiko, pač pa vse energije raje porabiti za porazenje Hitlerja. Ampak Hitler ne bo radi tega nič prej poražen, a tista poteza je končno služila najbolj onim, kiso krivi, da je Hitler smel priti v Italijo, ne kot osvovjalec, pač pa kot zaveznik. Monarhizem v nji se utrjuje in socialistično ter komunistično delavstvo spoznava, da se bo moralo za vse pravice in za demokracijo boriti drugače kot s toleriranjem dinastije in spreobrnjenih fašističnih mogotcev, ki se rinejo nazaj na pozicije vladanja, v kolikor so jih sploh izgubili.

Na finskih je mala, toda močno zasidrana social-demokratska klika socialističnim poslancem v času finsko-ruskih pogajanj za premirje skrivala resničen položaj, ker je hotela, da Finska ostane v vojni z Rusijo. In v zvezi temu, da je bila velika večina socialističnih poslancev za takojšen mir z Rusijo, se je reakcija s pomočjo Tannerjeve klike posrečilo pogajanja zavlačevati, škodo od tega pa imla Finska.

Skupina poljskih social-demokratov v Londonu ki paktirajo s konservativnimi strankami pod geslom, da so tudi one za demo-

NEMSKA MESTA so mnogo trpela vsled bombnih napadov, a na zapadni fronti se ruši še ostalo v njih pod silo zavezniške invazije. Gornje je slika iz nacističnega mesta Aachen, v času, ko so po ostankih njegovih razvalin prodirale s svojimi jeklenimi stroji ameriške čete.

KATKA ZUPANČIČ:

IVERI

Oder

Iz grške zgodovine starega veka poznamo v sodu bivačega Diogena. O njem vemo toliko, da ni poznal potreb, ali jih pa poznati ni hotel. Ali se je v svojem sodu počutil resnično zadovoljnega in srečnega, tega tudi ni povedal nikomur.

Nekateri zgodovinarji nam ga slikajo kot nekoliko čudaškega filozofa, drugi kot stoika, in tretji kot enega najizrazitejših cinikov tiste dobe. Mislim, da so zadnji še najbližje resnici.

Za človeka n. pr. je imel Diogen kaj kratko razlago. Dejal je namreč, da je človek bitje, ki hodi po dveh nogah, ima golo kožo in majheno možganov. Nakar mu je Demosten, — to je tisti, ki si je s kamenčki v ustih odpravil jecljanje, da je postal slaven govornik — poslal oskubenega piščanca, čes, to, Diogen, je tvoj človek!

Demostenova zafrkacija bi bila za tedaj in za vse čase do cela na mestu, če bi mogli iz človeške družbe izločiti posameznike, ki so prilično prav zares skladni z Diogenovim opisom. Na srečo so pa ti posamezniki precej na redko posejani, edino genijev je še veliko velikot manj, in geniji so druga skrajnost.

Mi, ki nimamo med obema skrajnostima, držimo nekakšno ravnotežje, sicer bi se bil naš svet že davno prekucnil. Ali držimo ga nekako slabo in morda se to še lahko pripeti... Kajti naša vrsta je dolga, tako dolga, kolikor je ničel za številkami, ki jih dobimo, če preštejemo vse glave človeškega rodu.

Treba je namreč pomisliti, da si nista na vsem svetu niti dva človeka popolnoma enaka. Od tiskih palec potrjujejo mojo trditev. In je to dobro. Lahko bi se namreč primerilo, da bi dvojček dvojčku napravil svoje grehe, ali pa si meninici tebičič osvojil njegova dobra dela. To bi bil pa velik križ — ne v drugem slučaju, saj dobra dela lahko in radi spregledamo — am-

pak v prvem. Kajti policija bi prav gotovo pograbilala nedolžnega in kako bi se ji revež izvil? Zato pa pravim, da bi popolna enakost utegnila postati nevarna in je zato, hvala stvarniku, ni.

Podobnost je pa kaj drugega. Meni je celo koristila. Hodila sem v neko trgovino, kjer sem bila zmerom neznansko prijazno sprejeta in pred vsemi takoj postrežena. O vzroku se mi je, posebno spočeta, sicer sanjalo, pa mi gostobesedni trgovec sploh ni pustil do besede. Kako da se imam, jaz in družina, pa dobro, dobro in s čim mi naj postreže. Ni čudno, da je šel na kant, če je s svojo trgovino tako slabo gospodaril, kakor s svojim prijateljstvom.

Prijateljstvo se največ opira na podobnost, ampak ne na zunanjo. Človek, ki se prijetno iznenaden ozre po pevajočem pticu na veji, mi je takoj za velik korak bližji; od človeka pa, ki mimogrede pljune na cvetoč grm, se s studom obrnem. Prvi je nevede pokazal meni sorodno nagnjenje do prirode, drugemu pa je nemara greda solate ves prirodni paradiz. In tako se mi vsili domneva, da se tudi vsi njegovi vzori in nazori — če jih kaj ima — križajo z mojimi kakor voda in ogenj.

Vkljub temu se v življenju dogaja, da se spoprijateljijo večasi osebe, ki imajo le to skupnost, da tlačijo isto zemljo in vdihavajo isti zrak. Eden od take prijateljske dvojice je navadno prefrigan lažnik; drugi pa potegnjeneč, ki nasede hlinjenju. Tu pa se tudi vsa šala nehja. Kajti prevečkrat se zgodi, da jo pošteni potegnjeneč bridko izkupi, medtem ko se lažnik s posmehom na obrazu še pravočasno umakne. Primeri se pa tudi, da jo izkupi krivec, ali pri padcu potegne tudi svojo žrtev za seboj.

Ta motiv iz življenja je zajel Fedor Gradišnik in spisal dramo "Norec". Videli jo bomo na jednotinem odru v Chicagu 10.

krácijo ter za prijateljstvo z USSR, toda le kot povsem neodvisna dežela, bi lahko iz naukov nedavne zgodovine vedeli, da čim te reakcija več ne potrebuje, te zavre.

Na Finskem snujejo socialisti novo stranko, ki bo oproščena raznih Tannerjev, v veri, da je prijateljstvo z Rusijo boljše, kot pa jo izživati.

Tudi tisti socialdemokrati v Belgiji, ki verujejo, da se je zanešti na Pierlotove obljube o jamčenju demokracije in da bo uvedel socialne reforme, bi se lahko domislili, da taki premierji nekaj obljublajo le če so v stiski, ne pa v namenu, da obetanja v dobro tudi izvrše. Belgijski komunisti pa bi morali v onih dneh ohraniti prevdarnost in iskati soglasje s socialisti, ki je bilo že skoro dejstvo, če ne bi začeli protestov proti vladi na svojo pest namesto da bi se zedinili prej z onimi, katerim ne more nihče reči, da niso za demokratično, ljudsko Belgijo.

Masa je za enotnost. To je vidno v vseh osvobojenih deželah. Namreč tista masa, ki hoče, da bo bodočnost njena, ne pa da se jo izroči v pest onim, ki so jo vladali in izkoriščali v prošlosti. Voditelji delavskih strank imajo priložnost to razpoloženje mase uporabiti nji v korist. A v ta namen se morajo zediniti med sabo in delati skupno, ne pa igrati vloge oportunitizma in izigravati drug drugega s kompromisi skupnosti v škodo.

JOŠKO OVEN:

RAZGOVORI

Tisto, kar je precej ljudi s strahom pričakovalo, se dogaja v Belgiji. Kriza je nastala v sporu med kabinetom stare belgijske vlade, kateri načeljuje Hubert Pierlot. Iz Londona se je povrnila v Belgijo s pomočjo angleških bajonetov in z domačo gerilsko vojsko belgijskih partizanov, kateri so ostali ves čas nemške zasede doma in imeli v boju z nemškimi fašisti nšteto žrtv. Stara vlada, kateri načeljuje Pierlot, zahteva, da se Belgija povrne nazaj v tiste čase v kakršnih je bila pred vojno. Belgijska ljudska vojska zahteva demokratične reforme in noče oddati orožja. Dne 19. nov. so bile v Bruslju velike ljudske demonstracije, katere je Pierlotova policija skušala preprečiti. Ker se ji to ni posrečilo, je oddala več strelcev v demonstrante. Posledica je številno ranjenecv ter štirje mrtvi. Ker se mu kljub temu ni posrečilo pomiriti duhove ter ukrotiti ljudske zahteve, se je Pierlot obrnil na ameriško in angleško poveljstvo, da stori s silo to, česar ni mogel on s svojo policijo napraviti. Izgleda, da bo to "test case" za druge evropske dežele, v katerih se bodo tiste vlade, ki so bile ves čas na varnem v tujini, skušale polastiti s pomočjo tujih bajonetov zopet kontrole nad svojimi bivšimi podaniki. Eno je v tem posebnem razvidno: namreč silni prepad med tistimi, kateri so zbežali pred sovražnikom v tujino in ki predstavljajo Evropo iz leta 1939, ter onimi, kateri so ne samo pretrpeli peklenske muke ter umirali v tisočih, ampak tudi predstavljajo novo Evropo. Oni hočejo, da se jo očisti fašistične golazni ter gnilbe buržvazne mentalitete. To se dogaja danes v Franciji, v kateri so napredni elementi v resnici na delu, in kjer postavljajo reforme v novi republiki na pravi temelj; ter pri nas v Jugoslaviji, kjer so mladi v delu za močno delavsko ljudsko državo, katere bo imela smisel ne samo za svojo reorganizacijo, temveč smisel in voljo sodelovanja v evropski federaciji, ki gotovo pride. Ali za to je treba svobodnih, ekonomsko neodvisnih ljudi, katerih neodvisnost je garantirana od skupnega sodelovanja.

decembra t. l. V tej drami ni lažiprijatelj naposled upropastil le sebe, ampak tudi poštenjaka z vso njegovo družino vred. Igra je vredna, da jo pridemo gledat.

Ze tedne in tedne se igralci vadijo. Po dvakrat vsakteri tedne prihajajo ne glede na vreme in stroške. Učijo se in se žrtvujejo. Vse vloge so v prav dobrih rokah. Njihovo edino plačilo bo — polna dvorana. Ne prikradjajte sebe in ne razočarajte njih.

Brezposelnost v Parizu

V pariškem okraju je vsled ustavljenih obratov, ki so prej služili Nemčiji, po osvoboditvi 600.000 brezposelnih delavcev. Vlada v Parizu se trudi, da industrijo čim prej reorganizira v produkciranje za potrebe francoskega ljudstva.

TISKOVNI SKLAD PROLETARCA

XIII. IZKAZ

Berwyn III. John Gornik \$1.00. (Izročil Frank Zaitz.)
Cleveland O. John Koss \$1. (Poslal Joseph F. Durn.)
Dearborn Mich. Mary Knez \$1.
Arma, Kans. Frank Leban \$1. (Poslal Anton Shular.)
Cleveland, Ohio. Po \$1: Frank Krančević, Anton Skapin in John Bozich, skupaj \$3. (Poslal John Kriebel.)

Brownston, W. Va. Frank Klemene 80c.

Miami, Fla. Joseph Jereb 75c.
Springfield, Ill. John Filipich \$2. (Poslal Joseph Ovca.)

St. Louis, Mo. Ciril Medved \$1.

Virden, Ill. Frank Reven 50c.

Detroit, Mich. Kathy Krainiz \$1; John Zornik 50c, skupaj \$1.50. (Poslal John Zornik.)

Red Lodge, Mont. Frank Podlinsek \$2. (Pomotoma izpuščeno iz XI. izkaza 16. avg. t. l.); Kajetan Erznožnik \$1.25, skupaj \$3.25. (Poslal K. Erznožnik.)

Kokomo, Ind. John Petkovšek \$1.00.

Chicago, Ill. John Bavechar \$1. (Izročil Luka Grosor.)

Depue, Ill. Blas Vilenc 40c.

Waukegan, Ill. Po \$2: Anna Krainiz in Joe Mesnik. (To vsoto izročila Martin Judnich in Jack Mesec); Andrew Možek 75; kolektiva na konferenci JSZ v nedeljo 26. nov. \$7, skupaj \$11.75.

Milwaukee, Wis. Po \$1: L. Barborich, Joe Tamše in Frank Kolene; po 50c: Louis Ambrozich, Frank Ramšak in Frank Kerncgr, skupaj \$4.50. (Poslal L. Barborich.)

Chicago, Ill. Mary Jelenc \$2. (Izročil Joško Oven.)

Oakland, Calif. Anton Tomšić \$1.18.

Depue, Ill. Peter Banich \$1. (Izročil Frank Zaitz.)

Hermine, Pa. Anton Rosenberger \$1 (Ambridge); Joe Dolenc (Moon Run) 50c, skupaj \$1.50. (Poslal Anton Zornik.)

Witt, Ill. John Perme 75c.

W. Alliquippa, Pa. Geo. Smrekar \$2.40.

Youngstown, O. John Petrich \$5. Edison, Kans. John Cizerle \$2.50; Catharine Novak 50c, skupaj \$3.00. (Poslal Anton Shular.)

Opomba. V XII. izkazu prispevkov iz Bedford, O., pomotoma označeno, da je prispevala \$1 Carolina Bassa, pravilno se bi imelo glasiliti Neimenovan.

Ker sem že pri temu, naj omenim, da mi je zadnje čase prišlo v roke glasilo francoske socialistične stranke "Le Populaire". Zahvaliti se moram sodrug Filipu Godini, ki mi je izročil par števil. Njemu jih od časa do časa pošlje njegov sin Oskar, kateri je poročnik v ameriški armadi nekje na Francoskem. Oskar je socialist kot je njegov oče, in kot tak se zanimajo za delavsko gibanje tudi tam. List, kateri je tiskan zaradi pomanjkanja papirja le na dveh straneh z zelo drobnim tiskom, je zelo bojevit. Kar me je posebno zanimalo, je uvodni članek z naslovom: "Necessites revolutionnaires" (Revolucionarne potrebe). V njemu piše Marcel Bidoux 1. oktobra ravno o tem kar se danes dogaja v Belgiji. Članek posveča posebno pozornost francoskim industrialcem, kateri so bili za časa okupacije v večini sodelavci z Nemci. Kljub temu, pravi članek, so že organizirali močno propagando v svoj prid in da če le mogoče — ostane vse po starem. Članek nadaljuje, da je absolutna dolžnost francoske socialistične stranke, da to prepreči, in da morajo biti vsa prometna sredstva, rudniki, plinarne, električne naprave ter težka industrija nacionalizirana. Temu bomo posvetili vse naše delo.

V istem listu sem čital opis boja, kateri se je vršil 19. avgusta v 20. pariškem okraju Menilmontant ter v Belleville, kjer je bilo ubitih v boju z Nemci večje število francoskih sodrugov. Med l. 1909-13 sem prebil precej let v tem okraju. To je mestni predel, kjer so naseljeni samo delavci, in ki ima v zadnjih stoštiridesetih letih burno zgodovino. Tukaj je l. 1871 vzdržala zadnja barikada nemrtne komune. Menilmontant in Belleville — tu je bilo središče revolucionarnih aktivnosti

tudi v tistih časih, ko sem bil jaz v Parizu. Zato ni čuda, da je bilo jedro odpora proti Nemcem ravno v tem okraju. V mojih časih pred leti so bili tu zelo močni sindikalisti ter Gustave Hervesova "Jeune Garde" (mlada straža). Gustave Herve je bil pred prvo svetovno vojno zelo razvpit revolucionar. Jean Jaurès je nazival za buržvaznega reformatorja, a med vojno se je spremenil na sličen način kot njegov kolega — Benito Mussolini. Postal je buržvazni petoličec. Takih slučajev imamo precej po svetu in tudi pri nas v Ameriki. V spomin se mi je za zmerom vtisnilo, da sem v tem okraju, v Bourse de Travail, slišal dva govornika, Jeana Jaurésa in Anatola Francea. Vse ostalo so le mimobežni spomini.

Pri nas

Resignacija državnega tajnika Cordella Hulla ni menda nikogar presenetila. Vedelo se je že precej časa, da radi boleznini ni mogel opravljati svojega posla. Njegov naslednik je Edward R. Steinius Jr., ki je bil dosedaj podtajnik in opravljal že dalj časa vsa tajniška opravila. Novi tajnik bo imel precej dela. Poljski in argentinski embroglio ter homatije v Evropi in Aziji mu bodo dale polne roke dela. Tudi na domačem polju ni vse gladko, in kaj pa sklepanje miru? Važen dogodek sta bili tudi konvenciji CIO v Chicagu in AFL v New Orleansu. In pa mednarodna konferenca povojne zračne plovbe, katere se vrši v Chicagu, oziroma je bila te dni zaključena. Posebno zadnja je za bodoči mir izredno važna. Zračna letala so se v tej vojni silno izpopolnila. Če bo ta razvoj tudi v bodoče posvečen destrukciji, posebno še z novimi iznajdbami raketnih letal, katerih brzina je strahovita, kajti širino atlantskega oceana je zmanjšala na par ur — bo civilizacija izgubljena. Obratno pa, ako se vse to požene v pravo strugo, katere pelje namesto v nove vojne v mir in medsebojni promet, bo to za napredek človeštva velikanskega pomena. Ali dosedaj ta konferenca še ni pokazala nikakega pravega uspeha. Škoda, da se ne morejo izgovarjati na Ruse, kateri to pot niso bili navzoči.

Naše priredbe

Ne pozabimo v Chicagu nedeljo 10. decembra, ko bomo po dolgem času videli na našem odru zopet dramsko predstavo. Kot mi pripovedujejo, je to globoko zamišljena drama in v resnici v dobrih rokah. Ker je to predvsema priredba našega jug. soc. kluba št. 1, kateri je pri nas vedno skozi vsa leta prednjačil na našem odru in čigar blagajna in pomoč je bila vedno na razpolago za vse napredne stvari, je dolžnost ne samo sodrugov, ampak vseh prijateljev našega lista, da se te priredbe gotovo udeležijo. Isto velja za vse sosedne naseljbine.

Na svidenje v nedeljo 10. decembra v dvorani SNPJ na Lawndale Ave.

Tole mi ne gre v glavo?

Čemu so zavezniški krogi toliko obetali kaznovati vojne zločince, a zdaj pa zamirajo onim v Italiji, v Franciji, v Belgiji, v Jugoslaviji itd., ki so njihne prejšnje resno vželi, to mi nikakor ne gre v glavo?

POVESTNI DEL

FRANCE BEVK:

BEG PRED SENC

(Nadaljevanje.)

Naslednji dan je bila nedelja. Lizo sem videl, da je oblekla najlepšo obleko in je zataknila prvo cvetlico za pas. Ko sem stopil na prsto, je slonela na istem mestu kot jaz prejšnji večer.

"Lepo cvetlico imate!"

In prenelo, da se je sebe preplašila, je dejala: "Ali jo hočete?"

"Kaj boste vi brez nje?"

Vendar sem stegnil roko in jo sprejel. Ni vonjala. Njena barva me je dražila v oči, da se pogled ni mogel odtrgati od nje.

"Pripnem vam jo."

"Prosim," sem dejal. Sam sem bil nisem mogel prikriti razburjenja.

Njena roka se je tresla, ko mi je pripenjala cvetlico. Moj nemir je bil močnejši. Mudilo se mi je proč od nje. Ko sem napravil tri korake, me je vprašala:

"Ali se vrnete še nocoj?"

Obstal sem in sprva nisem vedel, kaj naj rečem. Nato sem ji pritrdil.

Mislil sem nanjo, slednji korak je odmeval njeno vprašanje. Vsak kamen na klanecu sem občutil pod nogo kot spomin nanjo.

Ko sem stal na vrhu gorskega prelaza, sem se ozrl v dolino. Temna senca je ležala čez obronke gora do obzorja, pomladno zelenje je objelo vse pobočje. Hlad je vel iz doline. Nikoli nisem občutil ljubezni do tega kosa zemlje. Prej mržnjo. Danes me je vlekle nazaj v dolino.

Vrnil sem se zgodaj. V veži hiše je stala Lizika in me je pogledala z globokim pogledom. Hvaležnost je bila v njenih očeh, lahka senca ženskega zmagovalstva ji je spreletela čelo. Ne vem kako, da sem ravno to potezo tako jasno občutil.

Sedel sem k mizi in mislil na to. Mehanično je segla moja roka po Lojzini sliki; moje oko je merilo njene poteze. Žalost okrog ust se je spremenila v nasmeh, kakor da se mi hoče prikupiti. Ali tega nasmeha prej nisem opazil?

Predramil me je smeh iz veže, ki je prihajal skozi polodprta vrata moje sobe. Poslušal sem glasove. Razločil sem Lizin glas, ki se je po svojih zvonkosti ločil od drugih. Občutil sem ljubosumje, ki ni izviralo iz ljubezni, ampak iz samoljubja. Ta ženska ni bila moja, vendar sem ta dan pazil na slednjo njeno besedo in prisluškoval njenim stopinjam.

Ugasnil sem luč, šum spodaj je potihnil. Mrmraje so molili rožni venec. Jaz sem sedel k

oknu. Kakor da nečesa čakam, je plala moja duša, gnana v vetru hrepenenja. Noč, ki je ležala nad pokrajino, je bila brezprimerno lepa. Pobočje je bilo pokrito s svetjem. Lunin sijaj je razpisal svojo razkošno luč čez pokrajino, svetloba je polzela po mojem obrazu in po moji obleki. V tem kraju nisem nikoli tako živo občutil lepote solčnih dni kot lepoto mesečnih noči.

Molitve je utihnila, od neke se je dvignila pesem in zopet padla ter izginila za pobočje hriba. Nad vasjo je ležala tajna koprena miru.

Spomnil sem se na svojo sobico v mestu, ki mi ni nikoli nudila tega. Tu sem bil, kakor da sedim v naravi. Skozi vsa okna je sijala bogata luč. Spomnil sem se na večer, ki sem ga preživel s Tončkom ob Soči. Saj moja misel ni več tako čista, kot je bila takrat. Spomnil sem se na predstavo "Madame Butterfly".

Iz teh sanj sem se predramil, ko so zaškripala priprta vrata moje sobe. Ozrl sem se. Pri vratih sem zagledal belo postavico, ki se je z eno roko opirala na vrata, z drugo se je držala za čelo. Bila je Liza, ki se mi je zdela v mraku, obsijana od blede svetlobe, prazničnejša.

Dvignil sem se. V zadregi je padla njena roka od telesa in ujela rob predpasnika. Da bi opravičila svoj prihod, je dejala:

"Prepih imate."

"Ni hudega," sem dejal. Pretilavo se je vroče in mrzlo po mojem telesu. "Imam rad tako."

"Ali naj zaprem," me je vprašala očividno zato, ker je v zadregi ni našla primernejše besede.

Sedel sem od nje. "Pustite tako." Vzel sem njeno roko in jo položil v svojo, z drugo sem jo pobožal. Ne vem, kaj je občutila ta hip. Umaknila je roko in obrnila obraz v stran.

Moja roka pa se je laskala njenemu vratu, ki je gledal bel in kipeč izpod rožaste obleke, tesno spete čez pas.

"Ali ne boste spali?" me je vprašala pritajeno.

"Nocoj ne morem spati," sem dejal, beseda se je tresla. "Stopite v sobo!"

"Ne!" je šepetala in se branila moje roke, ki se je oklepala njenega pasu. "Slišali naju bodo."

"Samo za trenutek," je polzela moja roka po njeni polti, kot da išče utehe za telo. "Če ne, pridem jaz k vam..." In ker ni odgovorila, je moja beseda tipala dalje: "Ali smem?"

"Kakor hočete." In je odbežala.

Ko sem stopil do njene poste-

lje in položil roko na njeno glavo, ni spala. Vendar se je zganila, kakor da se je preplašila iz sanj. Nato je zgrabila mojo roko in me ni zapodila proč.

Skozi dvojne okene je sijal mesec v podstrešje. Njegovi trepetajoči prsti so padali na predmete in jih obujali v življenje. Misel se je vrnila iz daljave in ni več odšla. Spomin je umrl. Le ogromna senca, ki mi je neprestano sijala v zavest, se je umaknila. Kakor plaz je šlo čez mene in je polomilo vse.

Prej nego poljub mi je dala svoje telo. Bil sem razočaran. Ko sem se vrnil v svojo sobo, nisem občutil do nje razen gnusa in mrnje ničesar več. Ta zmes čistosti in pokvarjenosti je razjedala mojo logiko.

Prazen vtis novega razmerja na mojo notranjost me je razjedal. Krivda je legla name kakor mora. Ne toliko radi ženske, kolikor radi mene samega.

Kolebal sem sam v sebi in se mučil do ogabe. Premagalo je moje telo. Liza mi je sledila kakor sužnja, kakor da se boji, da ne razgalim njene sramote.

Tako se je razmerje razplamtelo kakor ogenj v višino. Iz dneva v dan sem se otreseel bojazni in skrbi. Bolestna tenkočutnost me je popustila. Postal sem vesel. S solnčno toploto se je stopnjevala moja življenjska radost.

In vendar sem bil žival. Čemu bi si tega ne priznal? Nisem je ljubil. Tenka zavest, ki je sedla nejasna na možgane, mi je narekovala celo tiho mržnjo do nje. Potrebovalo jo je moje telo, ker nisem poznal druge ženske, kateri bi se mogel približati. Posledic nisem računal. Fej!

Liza je računala. Njeno razmerje je zidalo po načrtu in jaz sem bil material, ko se tega še zavedal nisem.

Cutil sem, kako je postajala od dne do dne druga. Njene molčeče ustnice in oči so me uporno izpraševale. Moje ustnice so bile mrzle.

Kadarkoli se je nasitilo moje pozešenje, sem jo mrzil. V čudno občutek neke žalosti in naveličnosti pa je padla ona s svojim objemom. Vselej se me je potem oklenila še tesneje, njene oči so gledale sugestivno.

"Ali sem vaša?"

Raje ne bi bil slišal tega vprašanja. Čez ramo sem jo pogledal in zganil s telesom, kakor da ne vem odgovora na to vprašanje.

"Kaj mislite z menoj?" mi je dejala od takih trenutkih.

"Nič ne mislim."

Težko mi je bilo in neyšečno. Bal sem se, da se ne prebudi čemernež v moji duši, ki vrta v možgane in brska po vesti.

Dolgo je odlašala, da me je vprašala naravnost, s solzami v očeh:

"Ali bom vaša žena?"

Stal sem pred njo in jo gledal v njeno muko, ki je iz molka rasla bolj in bolj. Moje misli so se namakale v žolču. Nasmeh se je tresel v mojem drotu in silil na dan. — To je njen cilj? To je cilj slednje ženske? Sem se vprašal z očmi, ki so se vprle vanjo. Prodati svoje telo za ugodnost zakonskega življenja. Leči na ramena in se odpočiji. Brez ljubezni, brez razuma! Prostitucija!

(Dalje prihodnjič.)

Kaj bo z markami?

Izmed okupiranih dežel je zadela katastrofalna inflacija dolele je Grčijo. Imeti moraš na bankovcih milijonske številke, pa še niso nič vredni.

Ali se sliče dogodi tudi Nemčiji, kakor se ji je po prejšnji vojni? Skoro da, ker svojega notranjega dolga, ki znaša nad 315 milijard mark itak ne bo mogla nikoli plačati, razen z inflacijo, kar pomeni, da se dolg briše.

Rdeči križ poslal v Jugoslavijo zdravila za otroke

Ameriški rdeči križ je meseca novembra poslal zdravil, ki zadostujejo za milijon otrok v Jugoslavijo, Grčijo in Belgijo.

AMERISKI NOSILEC LETAL, na poti v akcijo proti Manili na Filipinih. Napad na japonske utrde in vojne objekte je bil posrečen in se z njimi nadaljuje. Kopni armadi generala MacArthurja, ki se spet bojuje na Filipinih, so v veliko pomoč.

IZ KANSASA

Spet se je treba pripraviti za razpečevanje Koledarja. Vsako leto zmanjka pri nas nekaj stalnih odjemalcev; nekateri gredo za delom v mesta in drugi pa v "večna lovišča", pa jih ni mogoče nadomestiti. Tako se polagoma število odjemalcev stalno znižuje.

Upravništvo je naznanilo, da se je zvišala cena Koledarja od \$1 na \$1.25. To je bilo pač pričakovati. Material, delo in poštnina stane več, torej je razumljivo, da druge poti ni. Sicer vemo, da se bo marsikateri obregnil, ko bo meril in tehtal Koledar, češ, "vsi ste enaki, vsak gleda le zase!"

"Če bi pri vsaki stvari tako gledal za kvoder, pa bi ti bil že zdavnaj bogat," je nekoč ob taki priloiki rekla razumna soproga svojemu možu. Ampak večina bo razumela, zakaj je bilo treba zvišati ceno in bo segla po dobri knjigi, ki je, če jo primerjate drugim dobrim knjigam, kljub zvišanju poceni.

Farmer John Cizerle iz Edinona se je sam ogledal pri meni rekoč: "Zdaj ložje pomagam Proletarcu, ker sem prodal dober pridelek koruze." Plačal je naročino za list za leto naprej, četudi mu še ni potekla in prišpeval \$2.50 v tiskovni sklad. John nikoli ne pozabi poagiti-rati za Proletarca v družbi ali pa pri svojem društvu. Ker primanjkuje delavcev — sin njegov je na evropski fronti, kjer je bil pred kratkim ranjen — je koruzo pobiral kar s strojem; gre veliko hitreje, dasi ne tako natančno kot pa z rokami.

V Edisonu se je naročila na Proletarca Katarina Novak in prispevala 50c v tiskovni sklad. Rada čita in tako upam, da se ji bo list dopadel. Da ji naredim protiuslugo, sem ji posodil nekaj knjig iz klubove knjižnice.

Delavci v tukajšnji municij-ski tovarni se pritožujejo, da je delo utrudljivo in jako nezdravo. Pa si tako marsikateri želi že radi tega skorajšnjega konca vojne.

V listih ugibajo, kaj je s Hitlerjem, da se več osebno ne oglesi. Njegova slika, katero prinesli nemški listi, po atentatu nanj meseca julija, pravijo, da ni pristna, da predstavlja nekoga drugega, ker ima znatno večja ušesa. Hm, morda so mu pa zrastle! Eno je gotovo. Vse izgleda, da mu jih bodo zavez-niki še bolj nategnili, kot tudi njegovi morilni bandi, ki si je v svojem napuhu predstavljala, da bo strahovala cel svet.

Razmere v Jugoslaviji se obračajo v pravo smer. Pač precej drugače kot si je marsikate-ri predstavljal. Saj so nam pripovedovali, da so Titovi "raz-bojnik", če so sploh kje, le za-časen pojav. Zdaj je pa še Lojze Kuhar, eden izmed vodij slo-venskih klerikalcev, vrzel bom-bo iz Londona med svoje brate, češ, prestopite v Titovo armado dokler je še čas, ali pa saj oro-žje vrzite od sebe in ne pobij-te.

DROBCI IZ CLEVELANDA

Zarjin koncert na Zahvalni dan 23. novembra je kot običajno še dokaj dobro uspel. Le udeležba pri programu bi bila lahko večja kot je bila, a zvečer na plesni zabavi pa se je nabralo mladine kot mravelj. K temu, da ni imel koncertni spored boljše poseta, bo menda več vzrokov. Eden je bil, da smo dobili prvič v sezoni zimsko vreme s precejšnjo snežno odejo. Drugič, veliko ljudi je delalo kljub prazniku. Nekateri so navedli za enega izmed vzrokov, da pričetek koncerta ob 5. pop. ni prikladna ura. Njihovo mnenje je, da bi bilo boljše, ako se bi bil prišel bodisi ob 3. pop., ali pa ob 7. zvečer. Koncertne točke so bile dobro predvajane, enako tudi spevoigra "Čevljar baron", upoštevajoč pevske moči tega zbora. Pogreša se v njemu moških glasov, a ženski od-delek pa je dober in ima med sabo nekaj prav dobrih moči.

Dne 24. nov. sta obhajala tu-kajšnja dobro znana stara na-seljenca Josip in Jerica Kunčič 50-letnico njunega srečnega za-konskega življenja. On je bil v svojih mlajših letih zelo akti-ven tudi na socialističnem po-lju. Bil je mnogo let član kluba in dober podpornik ne samo kluba pač pa tudi vseh naših naprednih publikacij. A sedaj ga med 200-terimi nisem opazil. Mogoče, da ga ni nihče pobaral za to stvar.

J. Kunčič je v preteklosti mnogo doprinesel na polju naših aktivnosti in mu gre v tem vse priznanje. Bil je aktiven tu-di v društvenem življenju in prva leta pri Slovenski zdru-žni zvezi.

Rodilo se jima je šest otrok. Eden izmed njih, Joseph, ml., je preminul l. 1936, drugi so vsi živi. Sin Bill je v mornarici Z. D. nekje na južnem Pacifiku.

Jože Kunčič je vodil precej let gostilno in tik nje je njego-va dvorana, v kateri so zbora-vala vsa naša tukajšnja društva, dokler ni bilo Slovenskega de-lavskega doma. Pozneje sta pre-pustila to obrt svojim otrokom.

Vsi, ki poznamo starega Jo-žeta in njegovo soprogo, jima želimo po trdnem delu v je-senskih letih vse najboljše in pa da jih bi še mnogo dočakala pri najboljšem zdravju. Mislim, da s tem voščilom lahko go-vorim tudi v imenu društva V boj št. 53 SNPJ, ker je Jože eden izmed njegovih pionirjev. Torej zakončema Kunčič iskrene če-stitke.

Naša naselbina v Clevelandu je na delu v pomoč malemu slo-venskemu narodu, ki se heroj-sko bori in krvavi že zadnja

pridruženje k religijni akciji v področju ZOJSA. Take razpr-tije škodujejo celoti, ker je na-rod zbežan in ne ve na koga se zanesti in kam poslati denar. Zdrav razum nam pove, da je združitev religijne akcije potreb-na. Religijni odbor v področju ZOJSA ima dovoljenje za nabi-ranje, pošiljanje in delitev in je nič več kot prav, da deluje-mo združeno pod njegovo reli-fno licenco. Ampak kakor so go-tovi krogi ovirali delo pri SAN-Su, tako nas hočejo ovirati tu-di pri JPO-SS. Nekaterim je klerikalna politika več kot pa rešitev naroda.

Nedelja 24. dec. je določena za datum prireditve tukajšnje područnice SANSa št. 48. To bo plesna zabava in vršila se bo v SDD. Prične se ob 8. zvečer. Igrali bodo Vadnalovi. Ves pre-bitek gre v pomoč našemu na-rodu v stari domovini.

Pred kratkem je oživelo dramsko društvo A. Verovšek, ki je bilo pasivno precej časa vsled malomarnosti nekaterih njegovih uradnikov. Sedaj je bil izvoljen nov odbor, ki ima nalogo dati tem delu slovenskega Clevelanda tudi na kultur-nem polju več življenja. Nove-mu odboru "Verovška" želimo veliko uspeha, občinstvu pa pri-poročam, da sodeluje. Upajmo, da nas kmalu presenetijo z vpri-zoritvijo kake igre na odru.

J. F. Durn.

IZKAZ 300-TERIH

Na priporočilo Joškota Ovna in več drugih se je kvota pri-spevateljev pod gornjim naslo-vom zvišala iz dve na tri sto. Namen tega sklada je obvaro-vati list pred zadolžitvijo in pa v pomoč agitaciji za njegovo razširjenje. Drugi prispevki so priobčevani pod običajnim na-slovom "Tiskovni sklad Prole-tarca".

X. IZKAZ

Frank Klemenc, Brown-ton, W. Va.	5.00
Joseph Jereb, Miami, Fla.	5.00
Anton Gorenz, Springfield, Ill.	5.00
Joseph Juvan, West New-ton, Pa.	5.00
Frank Primozich, Mil-waukee, Wis.	5.00
Anton Demshar, West Allis, Wis.	5.00
Ralph Cheplak, West Allis, Wis.	5.00
Louis Kužnik, San Fran-cisco, Cal.	5.00

Skupaj \$ 40.00

Prejšnji izkaz 1,221.00

Skupaj \$1,261.00

Prispevateljev v tem izkazu 8, prejšnji izkaz 228, skupaj 236, manjka še 64.

Naročite si Ameriški družin-ski koledar 1945. Stane \$1.25.

DRAMSKI ODSEK KLUBA ŠT. 1 JSZ Chicago, Ill.

V NEDELJO 10. DECEMBRA 1944
V DVORANI SNPJ, 2657 SO. LAWDALE AVE.

Drama v treh dejanjih

"NOREC"

Spisal Fedor Gradišnik

Pričetek ob 3. popoldne. — Vstopnice v predprodaji 65c; 75c pri blagajni.

OSEBE:

ANTON DOBRAVEC, bogat trgovec in posestnik	John Rak
ANA, njegova žena	Angela Zaitz
EMA, njuna hči	Ann Zimmer
LEON, sin	Milan Medvešek
DR. HUGO KOZINA, zdravnik	John Olip
JELA, Emina prijateljica	Marya Omahen Mohar
SLUZKINJA pri Dobravcevih	Ernestine Mohar

Čas dejanja sedanjost

Režiser Milan Medvešek. — Suflerka Katka

Zupancič. — Mojstra odra Frank Bizjak in

Toni Trójar. — Masker Filip Godina

Nastop pevskega zbora "NAPREJ" iz Milwaukeeja

Igra Gradiškov-Omerzov orkester

Način kako dobiti
več svetlobe v
vašem domu

Očistite žarnico,
reflektor
in senčnik

Svetilniki vam nudijo nad 50% več svetlobe ako so žarnica, reflektor in senčnik čisti. Prah, ki se nabira na njih le zastira svetlobo. Razpójite stikalnik kadar čistite. Umijte žarnico in reflektor z mila-čno milnico. Splahnite žarnico in reflektor v čisti vodi in ga posušite to-da ne potapljajte žarnice v vodi. Obrišite žarnico z vlažno črpjo in vse skupaj popolnoma posušite pre-dno denete vtikalnik v spoj.

PUBLIC SERVICE COMPANY OF NORTHERN ILLINOIS

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

KOMENTARJI

Varovati demokracijo pred državnozborsko palačo v Bruslju z oklopnimi tanki ne pomeni, da bo po tej vojni kaj mnogo bolj drugačna kakor pa tista, ki je Italiji dovolila Mussolinija in ga čislala v Londonu, v Parizu in nič manj v USA. Hitlerja pa je zalagala z materijalom, da se je lahko hitreje oboroževal in končno, da ga potolaži, ga je skušala zadovoljiti še z "daritvenim jagnjem", ki je bilo v tem slučaju demokracija. Čehoslovaška.

V Rimu so se dogodile demonstracije in pretepi med monarhisti in republikanci. Po zašlugi zavezniškega vrhovnega poveljstva in tudi vsled popuščenja komunistov pod vodstvom Togliattija so se monarhisti v Italiji v dobrem letu utrdili in sedaj dvigajo glavo, po delavskih glavah pa tolčejo krepelje.

Najbolj nepopularne so stavke transportnih delavcev, posebno na cestnih železnicah. Takav stavka se je dogodila v protest vladi tudi v Bruslju. Ampak ministri se ne vozijo v vagonih cestnih železnic. Zato ti isti protest ni nič zalegel, meščanstvo pa se je jezilo, ker vsled stavke ni moglo po opravkih. In pa toliko več ropota proti komunistom je bilo.

Vrhovni svet protestantskih cerkva (Federal Council of the Churches of Christ in America) je na svoji seji v Pittsburghu soglasno izrekel svoje nasprotovanje ideji, da bi vlada Zed. držav imela diplomatske odnose z Vatikanom. Če zastopniki tam sedaj mora imeti zaradi vojnih razlogov, naj že bo, so rekli predstavniki protestantskih cerkva ampak po vojni bi taki odnosi pomenili prelom ameriške tradicije, ki je ločitev cerkve od države. Ta razprava je nastala vsled Rooseveltove, ker ima pri papežu svojega osebnega poslanika bivšega predsednika jeklarskega trusta Myrona C. Taylorja. S tem je precedent ustvarjen in protestanti, kakor tudi svobodomiselniki krogi se boje, da je to le prvi korak v priznanju vatikanske hierarhije za "državo", pri kateri bi imeli rednega poslanika, kakor ga imamo n. pr. pri italijanskemu kralju.

Kanonik Oman pravi, da je čisto mogoče, da je dr. Lojze Kuhar Slovencev v starem kraju res priporočal, naj se udajo "svoji žalostni usodi", to je, "da naj se priklonijo partizanom", kajti boljše jim je iti z njimi, kot so šli primorski Slovenci z Italijani, kakor pa jim dati življenje. Tako se je "izmazal" Rev. Oman, čisto zamočkal pa je, da je dr. Lojze Kuhar apeliral na tiste Slovence v starem

kraju, ki pomagajo Hitlerju pobijati svoje rojake! Očividno je, da temu gospodu ni kaj prida za resnico.

Nemci so navsezadnje vendarle civilizirani ljudje. To postane čitatelju jasno čim prečita uvodnik v Am. domovini z dne 28. nov., ki je na podlagi neke razprave francoskega žurnalista Pertinaxa v New Yorku poln svaril pred komunisti. N. pr. v Solunu so takoj ko so Nemci odšli grški komunisti poklali pet tisoč ljudi! V istem članku je izražena želja, ki je baje v dogovoru med zavezniki že uveljavljena, da bodo osvobojeni Slovenijo, Hrvaško in Dalmacijo zasedle angleške čete. Med vrticami pa je rečeno, da če bodo Angleži tam, tedaj komunisti ne bodo mogli po odhodu Nemcev tako "svobodno klati" kot so v Solunu.

"Red in mir" je lepa stvar. Italijanski list La Parola v New Yorku ugotavlja, da so zavezniki v Italiji zelo prizadevani za red in mir, toda je vzlic temu v nji čezdalje več nereda, politične zmede in bede med maso. Vzrok je, ker so preveč za tak "red in mir", za kakršnega so vsi tisti privilegiji, ki so ugledili pot fašizmu v Italiji.

Slovenski propagandisti črne reakcije, ki vrše v tej deželi isto delo proti narodu kot njihovi kolegi v starem kraju, katerim kličejo dr. Kuhar, France Snoj in Izidor Cankar, naj saj ob 12. uri prenehajo s svojo judežev vlogi, izrekajo v svojem glasilu v Clevelandu "na podlagi dogodka" željo in možnost, "da bo Amerika rada ali nerada morala bojevati boj še za osvoboditve evropskih narodov izpod drugega nasilnega." To se pravi, ko osvobodijo Evropo izpod Hitlerja, bo morala takoj v drugo vojno, da jo osvobodijo tudi izpod Stalina. In potem bo božič in pa "mir ljudem na zemlji..."

Eden dogodkov, na katere se slovenski gospodje v Ameriki opirajo na možnost še ene osvobodilne vojne, je razprtija v Belgiji. Tam so "komunisti" delali račun brez zavezniške armade. Belgijska vlada je dobila od Angležev opomin, naj se ne vda komunistom, od (zavezniškega) generala, ki komandira v Belgiji, pa zagotovilo, da bo zavezniško vojsko vzdržalo red in mir za vsako ceno. Torej ali ne bi bilo zanje prijetno, če bi takile Angleži zasedli tudi Slovenijo in partizanom ukazali odložiti orožje, češ, sedaj bomo mi vzdrževali red in mir "za vsako ceno"? Ampak bajoneti in masa lačnih niso bili še nikoli "red in mir", pa čeprav bi bili oboji tihi kakor v grobu.

Iz Anglije je z bombniki v Berlin kratka pot. Ampak za

V INDIJI, ki je bila nekaj časa zelo v nevarnosti pred japonsko invazijo in notranjega opora proti Angliji, je sedaj dokaj mirno, kar je razvidno tudi iz gornje slike, ko so ameriški vojaki privedli parado z riskami in zozili v njih ameriška dekleta. To zabavo so privedli v pozdrav prvemu oddelku žensk, ki služijo v WACS.

zavezniške armade pa počasna ko polž. A predno ne pridejo tja, bo vojna trajala dalje. Z italijanske fronte je do Berlina še vedno nad 530 milj. Z zapadne fronte je razdalja nekaj čez 296 milj, rdeča armada pa ima do Berlina 309 milj. Ena teh dveh front se bo nekega dne upognila in prelomila in s tiste, na kateri se bo to zgodilo, pridejo zavezniške čete prve v Berlin. Pritisk na Nemce je na obema ogromen.

V Egiptu je bilo zaradi atentata na angleškega ministra lorda Moynea, ki se je dogodil v Kairu, aretiranih do konca novembra 600 Židov. Druga posledica tistega atentata na visokega angleškega diplomata je ukrep egipčanske vlade, da se bodo morali v bodoče registrirati vsi Židje v Egiptu; in to ne samo tisti, ki so tam po opravkih ali le začasno naseljeni, ampak tudi egipčanski Židje. Lorda Moynea sta umorila dva židovska terorista v protest proti angleški vladi, ker ne dovoli, da se bi Palestino oklicalo za židovski dominion. Hitler bo torej premagan, a takozvani židovski problem bo o stal neresen.

Argentinska vlada je podzvala vse takozvane hazardne igre. Doslej je imela v področju je loterijo. Ako bi ji hotela slediti tudi ameriška vlada, bi ji bilo treba mnogo manj posojila in vojnih bondov ji ne bi bilo treba toliko ponujati, ker bi ji že stave na konjske dirke donosale nič koliko milijonov dolarjev na leto.

Francija je plačala nacijem v štirih letih za vzdrževanje nemške okupacijske armade in s tem za "red in mir" 860 milijard frankov, ali v ameriški veljavi 17 milijard 200 milijonov dolarjev. "Red in mir" pod orožjem je torej zelo draga stvar.

Zamejni ministri in ubežni kralji si kdove po kakini postavi laste pravico povratka na svoje prejšnje pozicije čim se Nemce izene iz njih. Pobegnili so ob prvi nevarnosti in potem skozi ves čas vojne zajemali iz polne sklade na stroške državnih vlog v inozemstvu. N. pr., jugoslovanski ubežni ministri in drugi jugoslovanski begunci, ki so bili ali so še na plačilni listi, so se v ubežništvu prav dobro imeli, čas pa so si ubijali z ravnanjem in kavsanjem med sabo, in pa potovali po svetu, koder je bilo namreč varno. A tam so vstajali iz naroda novi možje in žene s klicem ljudstvu na upor in po osvoboditvi pa v lepšo bodočnost. Toda gospodje v zamejstvu mislijo edino na svojo bodočnost in samo radi tega je med njimi in omili, ki so ostali doma in se tam bore proti sovražniku, toliko nesoglasij. Ampak če bodo zaveznički res držali besedo, da si bo narod lahko svobodno volil vlado in postave, je za večino zamejcev boljše, da ostanejo kjer so.

Eleanor Packard je s pomočjo agencije United Press, pri kateri je uposlena, dobila od državnega departamenta zagotovilo, da bo preiskaval, čemu jo je jugoslovanska oblast v Beogradu kratkoma izgnala od tam. In morda bo tudi poizvedoval, koliko je imelo pri tem opravi poveljstvo sovjetske armade. Ona meni, kakor je bilo v tem listu že poročano, da so jo pogнали iz Beograda, ker je poročala resnico da se tam slavi sedaj samo Stalina in Tita, nikjer pa ni v beograjskih izložbenih oknih tudi Churchillovih in Rooseveltovih portretov. To bo morda zelo zanimalo tudi Petra II., kajti če se bi stvari razvijale, kakor so mislili njegovi velsrbski ministri, bi morala biti sedaj v Beogradu njegova slika na prvem mestu in vse druge bi bile le nekaki priveški.

DOBRI USPEHI V RELIFNI AKCIJI

Chicago, Ill.—Podružnica št. 25 SANSa, ki je imela svoj urad za zbiranje blaga v pomoč narodu na 3936 W. 26th St., je do konca novembra prejela \$1.854,04 v gotovini in nabrala ter že odposlala nad pet ton obleke, obuv in drugega blaga. Stroški za transportacijo tega blaga v New York so znašali približno \$200. Kar se je nabralo pozneje je bilo poslano ta mesec. Podružnica je omenjeni relifni prostor zaprla 6. dec. Lastnik ga je nam dal brezplačno za nekaj tednov in sedaj je rok potekel.

Vse priznanje tistim ki so prispevali, in onim, ki so prispevali in še delali zraven, da se je nabrano blago spravilo v red, zložilo v pakete in se ga poslalo v glavno zbirališče v New York. In dela s šivanjem, čiščenjem, zlaganjem itd. je bilo veliko.

Blagajnik te podružnice je Louis Zorko, ki v nadalje sprejema denarne prispevke. Glede zbiranja blaga v bodoče pa bo objavljeno v kratkem.

NEKAJ O NAROČNIKU G. VOLKU

Paonia, Colp.—Ker ravno pošiljam naročnino na Proletarce zase in za Geo. Volk, in pa naročilo za koledar, se mi zdi vredno o tem naročniku napisati par vrstic.

George Volk se je pred 25 leti odločil poskusiti ustvariti bodočnost za svojo družino s farmo. Takrat so se še dobila vladna zemljišča, takozvani homesteads, ki so postala po določenih letih tvoja posest pod pogojem, da si na njih delal kakor se je glasilo v pogojih vlade. George je tak homestead vzel v Coloradu v teritoriju, ki ga imenujejo Ragged Mountain. Ko se je z ženo in s petimi malimi otroci naselil tja, ni dobil na tisti zemlji drugega kot grmovje in divji pelin. In pa eno kravo so si kupili, da so otroci imeli mleko. George si je postavil

malo bajto z brun in hlovod, da so imeli streho in pričel delati načrte, kako iz te pustinje napraviti farmo. Ob enem je bila skrb, kako se preživljati, a ta je bila še nekako premagljiva, ker je bilo tam dosti divjačine in so prišle srne ter jeleni prav do hiše. George je dober strellec in zato družina za meso ni bila v stiski. Mleko pa ji je dajala krava.

Nekega dne, ko se George vrne iz 14 milj oddaljenega mesta, kamor je šel nakupiti potrebin, vidi doma, da mu je krava poginila. A denarja ni bilo, da bi si kupil drugo.

Skozi prva leta pionirstva na homesteadu je imela Volkova družina zelo težko življenje. Toda z vztrajnostjo so ovire premagali in pustinja se je spreminjala v veliko živinorejsko farmo. Obsega 2,200 akrov zemlje. To jesen je Volk prejel za živino \$8,000. Doma mu je ostalo še 200 glav. Ceni, da je njegovo posestvo vredno zdaj \$30.000. Tu na Paoniji si je kupil lepo hišo, da bosta čez zimo z ženo živela v nji, sinovi bodo pa krmili živino na farmi.

Toliko o tem rojaku, ki je s trdim delom uspel in si sedaj lahko privošči nekaj časa tudi za čitanje in počitek. Upam, da mu bo Proletarec ugajal. Za sinove pa je naročil iz Proletarčeve knjižarne knjigo "Angleško-slovensko berilo".

Pozdrav Chas. Pogorelcu, in pa Franku Zaitzu, s katerim sva se pred tremi leti videla v Glenwood Springsu, Colo.

John Sukle.

O KONCERTU "ZARJE"

Cleveland, O.—Koncert pev. zbora Zarje, ki se je vršil na Zahvalni dan v SND na St. Clair Ave., je lepo uspel. Udeležba je bila lepa, še večja pa zvečer na plesni zabavi. Bila je kar gnječa na plesišču in pri baru. Program se je pričel ob 5. pop. in končal okrog 7:30 zvečer. V prvem delu sporeda je zbor predvajal svoje pesmi, s katerimi je občinstvo zelo zadovoljilo. V solah sta se odlikovala posebno Frank Kokal in Joe Tekavec, ki sta morala ponovno nastopiti. Prvi je pel, drugi pa žvižgal. Jos. Tekavec je ravno dobil odpust iz armade, vsled ran, ki jih je dobil na bojiščih. On je dobra pomoč Zarji in upamo, da ostane med nami.

V drugem delu je bila vpriporjena spevoigra "Čevljar baron", ki je občinstvu še bolj ugajala kot koncert. Važni vlogi sta imela v njej Ivan Čeh in Frank Kokal. Prvi je igral čevljarskega mojstra in drugi pa vajuca. S svojo spretnostjo sta povzročila med navzočimi veliko smeha. Tudi S. Mrs. Poljšak je vlogo grofice privlačno pogodila. Enako so vsi ostali dobro igrali. Da bi našteval vsa imena in pisal oceno, bi vzelo preveč prostora. Igro je režirala naša pridna Sophie Elersich.

Po programu, ko se je pričela zabava, je bilo ljudstvo kar vz-

hičeno vsled užitka in pozdravljalo igralce. Med publiko sem opazil tudi našega Girardčana J. Košina. On nas skoro vselej poseti, kadar imamo kakšno priredbo.

Zabava je trajala tja do polnoči, potem smo se razšli vsak na svoj dom. Ves spored je vodil Zarjin pevoigra Jos. Krabec, Edvin Poljšak pa je pevec spremljal na klavir. On se je razvil v izvrstnega pianista.

V imenu Zarje se zahvaljujem vsem, ki ste nas posetili, in onim, ki so pomagali kjerkoli je bilo treba delati.

J. Krebel.

MLADI FR. BOLTEZAR SE OGLASIL

Frank Boltezar ml. iz Puebla, ki je sedaj v Port Willingtonu, Calif., piše, da se tam vojne napore na Pacifiku nagloma pospešuje. O svojih bratih omenja, da je Eddie v vojni službi v Italiji in Nickie pa na Maršalskih otokih.

Pravi, da sta bila z ženo septembra letos na obisku pri starših v Pueblu in da se njegov oče in mati dobro počutita. Omenja tudi Nicka Radovicha v Pueblu, ki bo vsled mrtvouda menda ostal invalid vse življenje. Mladi Boltezar je pred leti živel nekaj časa v Chicagu in je znan mnogim mlajšim rojakom.

V NEDELJO NA PREDSTAVO DRAME "NOREC"

Chicago, Ill.—Samo to nedeljo, 10. decembra, imate v Chicagu in okolici priložnost priti na predstavo, močne, v srce segajoče drame "Norec".

V tem listu je bila na kratke že opisana; toda razumeli jo boste prav lahko brez vsakega opisa dejanj.

Različni karakterji se bodo razvijali pred vami in sledili jim boste do konca z napeto pozornostjo. Predstava se prične ob 3. popoldne. S pevsкими točkami nastopi milwaški "Naprej", ki bo to nedeljo gostoval na tej prireditvi.

Ako še nimate vstopnic, si jih lahko nabavite pri članih in članicah kluba, v uradu Proletarca in v klubovih prostorih v Centru, v Bergerjevi restavraciji in razpečavajo jih tudi drugi prijatelji dramske umetnosti.

Po predstavi bo plesna zabava. Igral bo Gradiškov-Omerzov orkester.

Imena igralcev in druge podrobnosti o tej prireditvi boste našli v tej številki. — Odbor.

MILWAUŠKI "NAPREJ" BO PEL V CHICAGO

To nedeljo 10. decembra bo v dvorani SNPJ na dramski predstavi kluba št. 1 JSZ nastopil tudi milwaški pevski zbor Naprej. S pevci pride tudi več drugih Milwačanov. Iz Waukegan-Na. Chicago poročajo, da pride na predstavo tudi od tam večja družba.

PRIPRAVE ZA PLEBISCIT V JUGOSLAVIJI

Po vesteh iz Londona so v Jugoslaviji priprave za plebiscit o bodočnosti monarhije že v teku. Plebiscit se bo vršil čim bo Jugoslavija popolnoma osvobojena.

V vsaki osvobojeni vasi in mestu se pripravljajo registri za volitve. Isti bodo najprej porabljeni za občinske volitve. Upajo, da bo tudi narod Trsta in okolice sodeloval v plebiscitu.

Odgovorni faktorji smatrajo za absolutno nujno, da se razdobje prehoda po osvobojenju dežele omeji na čim krajši rok. Podaljševanje negotovosti o odnosu bodočega režima v državi bi v mnogem oviralo osnove izgraditve, katere obe, vlada v izgnanstvu in anti-fašistični svet pripravljata.

Opazovalci smatrajo, da če bo plebiscit vršen čim prej po osvobojenju, da bo večja verjetnost za Jugoslavijo, da postane federativna republika.

Drago Marušič, podpredsednik vlade v zamejstvu, govorec nedavno na londonski proslavi osvobodjenja Beograda je dejal: "Narod Jugoslavije bo individualno in kolektivno rešil vsa notranja vprašanja o svobodi in na demokratski način."

"Skozi trpljenje izkušen in v vojni je dosegel politično zrelost, v kateri ne bo nikoli več dovolil tujim vplivom sejati razdor med narodi Jugoslavije."

Nemške čete puščajo na svojem umiku povsod enake posledice

Delegat čehoslovaške vlade socialist František Nemec, ki je bil poslan v osvobodene dele čehoslovaške v svrhu, da organizira novo civilno vlado po zakonih čehoslovaške republike in sodeluje z rdečo armado, poroča o razmerah med drugim: Nemci so v Karpatski Rusiji (ki je en del predvojne Čehoslovaške) pustili na svojem umikanju strašne posledice. Vse stroje, če jih je le bilo mogoče premakniti, so vzeli s seboj, istotako orožje in živila. Cesar niso mogli odnesti, so uničili. Madžari so storili na svojem begu isto.

Tudi ako bi ne vzeli strojev, bi tovarn vseeno ne bilo mogoče obratovati, ker ni olja in premoga. Pomanjkanje obleke in obutve je katastrofalno. Živino so odgnali s sabo Nemci in Madžari. Kmetje nimajo semenja in ne gnoja, ker so jim živino odvedli. Niti vseh pridelkov niso mogli pospraviti. Ljudstvo je v neposilni bedi. Lahko si predstavljamo, da je enako v vseh krajih, ki so bili ali so še pod okupacijo nacističnih "nadljudi".

Kot razvidno iz podatkov vojnega departamenta, je sedaj v Zed. državah 334,618 vojnih ujetnikov. Po narodnostih se dele, 281,344 Nemcev, 51,032 Italijanov in 2,242 Japoncev. Med Italijani je tudi precej primorskih Slovencev.

Vojni ujetniki v USA

Kot razvidno iz podatkov vojnega departamenta, je sedaj v Zed. državah 334,618 vojnih ujetnikov. Po narodnostih se dele, 281,344 Nemcev, 51,032 Italijanov in 2,242 Japoncev. Med Italijani je tudi precej primorskih Slovencev.

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET ČLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združene države (izven Chicaga) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 So. Lawndale Avenue
Chicago 23, Illinois

Najboljši pripomoček pri učenju angleščine za starejše, ali mlajšim za učenje slovenščine je DR. KERNOVO

"ANGLEŠKO-SLOVENSKO BERILO"

"English-Slovene Reader"

Cena \$2.00 s poštnino vred

Naročila prejema

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave.,

CHICAGO 23, ILL.

Iz SANSovega urada

3935 W. 26th St., Chicago 23, ILL.

Drobec iz muzeja...

Med prvo svetovno vojno so bile v Ameriki tri glavne skupine, ki so se bavile s politiko o novi jugoslovanski državi. Jugoslov. republikansko združenje in Slovenska liga sta vodila kampanjo za ustanovitev take samostojne države, prvo za republikansko obliko vlade, druga pa je simpatizirala z dinastijo Karadžorževićev. Tretja skupina — klerikalna — je vodila kampanjo in propagirala interese stare Avstrije. Slovenija je tedaj imela izbornega borca v voditelju krščanskih socialistov Janezu Evangelistu Kreku, obenem pa tudi take izdajalce kot je bil dr. Johann Schusterschitz, predsednik Slovenske ljudske stranke, ter kanonik Evgen Lampe, oba nazvana "grobarja slovenskega naroda", ki sta se posluževala vseh sredstev, tudi cerkve in vere, da ohranita uboge Slovence za nemško Avstrijo in cesarja Franca Jožefa. "Slovenskim cunjam" se je namreč zahotelo nadaljevati svojo narodno bodočnost skupaj z brati Hrvati in Srbi v enotni državi. Ameriška slovenska duhovščina je tedaj v veliki večini pripadala tej skupini ter v Ameriki vodila izdajalsko politiko doktorja Sušteršiča in kanonika Lampeta. Ta dva sta tudi bila odgovorna, da je orožništvo zaprlo Jurija Trunka (Pisano polje) ter pisatelja Franca Ks. Meška.

List "Clevelandška Amerika", sedaj "Ameriška domovina", je podpirala Slovensko ligo. Tedanji urednik je spisal uvod k brošuri "Slovenija vstani!", ki je vsebovala govor dr. Nike Zupaniča, člana jugoslovanskega londonskega odbora, in katero je liga izdala. Marsikoga bo zanimalo, kaj je tedaj urednik mislil o onih, ki so zavajali ameriške Slovence v protijugoslovansko politiko, in kakšno stališče je zavzemal na pram "svobodni" Jug, laviji, ki se tedaj še ni porodila. Dne 7. maja 1916 je zapisal sledeče:

"Mi, ki živimo v Ameriki, smo dobri in zvesti ameriški državljani, ki smo kot taki prekinili vsako zvezo s suženjsko Avstrijo. Mi spoštujemo ustavo in postavne Zedinjenih držav, mi sledimo naši ameriški vladi ter se veselimo svobode, ki jo tukaj uživamo. Ravno tako svobodo in zlato prostost v političnem pomenu besede pa privoščimo našim zatiranim bratom stare domovine. Kdor se bori za svobodo, spolnuje najlepšo dolž-

nost svojega zemškega življenja. Mi kot ameriški državljani moramo želeli, da pride našim bratom onkraj morja ista svoboda kot jo imamo tukaj, zato je naš boj upravičen, naše stališče na pravem mestu! Narod je prišel razumovati, ideali so jasni pred nami vsemi — mi moramo gledati, da naš narod dvignemo iz inferiornosti, kjer smo bili dosedaj, in kamor se je z prezirom gledalo na nas kot suženjske Avstrijce. Visoko glavo, bratje, veliki dogodki nas ne smejo prehiteti! Slovenski narod v Ameriki je prebujen in na shodu 28. aprila je sijajno manifestiral za svobodno Jugoslavijo, za združenje vseh treh jugoslovanskih rodov: Srbov, Hrvatov in Slovencev! Podirajci te svobode v naših lastnih vrstah morajo zginiti, kot so zginit Judeži na drevesih z vrhovi. Tema zginja in težko je danes ljudi držati v temi, najsibote tema imperikalizma ali fanatičnega klerikalizma."

Te besede je zapisal bivši kolega sedanjega urednika Ameriške domovine, pokojni Louis J. Pirc.

Pirc je že pred 28. leti obsodil "fanatičen klerikalizem". Kaj bi porekel danes, ko je njegov list postal glasilo najbolj fanatičnih klerikalcev v Ameriki, urednik pa eden najbolj navdušenih zagovornikov novih izdajalcev slovenskega naroda v domovini in tujini?

Ta list se sedaj grozno ponasja, ker je predsednica Slovenske ženske zveze, Marie Prislund, objavila v Zarji, da je "obvestila predsednika Slovenskega ameriškega narodnega sveta, da želim, naj se me oprosti častnega odborništva... da ne bo moja oseba povod nadaljnim napadom na SANS, ki se redno objavljajo v listu Ameriška domovina..."

Tega urednika bo mogoče zanimalo, da SANS ni vstregel "tež želji" ter da je sestra Prislund še vedno častna podpredsednica SANSa.

A. D. se zadnje čase grozno zanima za SANSove finance in kar naenkrat je obtožil njegove voditelje, da so nabrali denar "zafučkali". In vsled tega je ba je SANS umrl in — naj počiva v miru... Ta list še nikoli ni zapisal ene dobre besede o SANSu, še manj pa je njegov urednik kaj prispeval v našo blagajno. V vsem času ni priobčil niti besedice gradiva iz našega urada, dasiravno smo mu ga do-

stavljali do 1. januarja 1944 kot vsem drugim listom. Morda bi ne bilo narobe, če bi urednik malo pobrskal po svojem košu in se poučil, kako smo našo blagajno "zafučkali", zlasti predsednik in tajnik, ki celih 20 mesecev poslovanja nista sprejela niti centa za njuno delo. Na kongresu je narod daroval \$1380.50 SANSu za začetek. Zadnji račun, ki ga je A. D. prejela v obljavo, je izkazoval \$18,103.17 v naši blagajni. Dne 31. oktobra tega leta pa je bilo v blagajni \$18,192.83, dasiravno smo v tem letu imeli svojo konvencijo, sejo širšega odbora, pomagali Zdrženemu odboru v znesku \$6500, obdržali veliko shodov in imeli mnogo stroškov s potovanjem odbornikov po uradnih poslih. Toda vzlic tem stroškom se je blagajna v enem letu zvišala za \$89.66, SANS ima danes več članov kot kdaj prej in več aktivnih podružnic kot pa lani. Narod se zaveda dela, ki ga je izvršil SANS in Zdrženi odbor, kdo ga je vršil, kako in koliko je to delo stalo.

Brezvestnim provokatorjem ne zadostuje noben račun, kajti račun sam jih ne zanima. Delati hočejo zgago, to je njih namen, posebno sedaj, ko so s svojo protinarodno politiko zavozili v blato tako daleč, da jih nobena stvar več ne opere. Toda "zora puca — bit će dana" tudi v Ameriki. Poštenost in resnica vedno zmagata!

JPO-SS izročil \$25,000 za WRFASD

Na seji izvršnega odbora SANSa je blagajnik JPO-SS, brat Leo Jurjovec, izročil ček za \$25,000, katero vsoto je ta odbor zaključil prispevati za takojšnjo pomoč narodu v stari domovini. Za to vsoto bodo nakupljene medicinske potrebščine za Slovenijo. Ta in drugi prispevki zadnje dni so zvišali skupno vsoto v fondu WRFASD nad \$230,000 ali skoraj četrt milijona dolarjev. Do 23. novembra je bilo poslanega in odposlanega iz SANSovega urada \$26,913.67 v New York.

(Op. ur.—Zaradi pomanjkanja prostora smo morali iz tega spisa izpustiti vse novice o prispevkih podružnic, društev in posameznikov.)

Naše prireditve ta mesec: V nedeljo 10. decembra priredi v Detroitu podružnica št. 1 igro "Vera v vstajenje". Vrši se v Slovenskem delavskem domu, 437 S. Livernois. Kot govornik nastopi gl. tajnik SANSa.

Na božični dan 25. decembra priredi podružnica št. 48 v Collinwoodu domačo zabavo v korist pomožne akcije WRFASD. Prostor: Slov. delavski dom na Waterloo Rd.

V soboto 9. decembra se vrši kartna zabava v Društvenem domu na Reher Ave., Euclid, Ohio. Prireja jo podružnica št. 106 SANS ter krožek št. 3 Progresivnih Slovencev. Čisti dobiček je namenjen tamšnemu reliefu za staro domovino.

Kampanja za 6. vojno posojilo je v polnem razmahu. Na naše slovenske Amerikance apeliramo, da po svojih najboljših močeh sodelujejo in kupijo čim več bonдов. S tem boste pomagali tudi junaški jugoslovanski osvobodilni vojski, kateri pomaga Amerika z vojnimi potrebščinami. Vojni bondi predstavljajo boljše varnost kot katera druga investicija!

Mirko G. Kužel, tajnik.

O PROLETARCU IN O NOVICAH OD NAS

Cleveland, O. — Nabiranje oglašev v Am. druž. koledar sem skonečal ob dočlenem času. Posrečilo se mi je, da sem jih nabral za precejšnjo vsoto. Znaša nad \$300. Ako se ne motim, je s tem dosežen skoraj rekord in upravniki s. Pogorelec (Ribničan) je s tem zelo zadovoljen, kakor sodim po pismu. Sodrugi, take moške, kakor je Charley, ni prav lahko zadovoljiti. Jaz mu dam vseeno prav, da je skrb za obstoj in napredek delavskega lista, kakor je Proletarac. Ta res piše za ljudske interese in ne cinca. Drugo je, da skrbni upravniki enega ali drugega lista je tisti, ki je vedno v stiku z zastopniki, da ne bi kateri preveč lenaril ali zanemarjal svoje zastopniško delo. V takih slučajih bi bila kritika upravnika na mestu, toda ob-

enem se mora najprvo samega sebe uveriti, če je njegova graja res na mestu.

Ko sem dovršil nabiranje oglašev, sem obiskal in nagovarjal, oziroma poprosil, da je bilo slednjega le malo treba, nekatere naše zveste naročnike za pristop v klub dvestoterih, oziroma kot se sedaj imenuje, trstoterih. Prvi, ki sem ga vprašal za petaco, je Jože Sajovec. On je gorenjska korenina in dobro pozna tiste kraje, od kjer je moja ženica Cilka doma. Gorenjska kri ne falj, pravijo fantje. In Sajovec je fant in dečko najmanj za devet. Takoj, ko sem mu na kratko razložil kako in kaj, je segel v žep, potegnil ven petaco in mi jo izročil. In ker je bilo to v SND, v katerem sva oba zvesta delničarja, me je še povabil, da naj si vzamem kaj dobrega za v grlo.

Druga dva enako dobra prijatelja tega lista, ki sta se odzvala s petacami, sta John Ušeničnik in Leo Simončič. S tem listom soglašata in rada pomagata pomožni akciji, Sansu, klubu in sploh vsaki dobri stvari.

Bomo nadaljevali, sem si mislil, in tuhtal, koga bi še vprašal. Domislil sem se Johna Gorjanca in Lovrenca Zalaznika. Poklical sem ju kar po telefonu. Seveda, seveda se strinjava s to idejo, sta mi odgovorila, in pa da naj pridem po copake. Ko me je slučaj nanesel v kraljevo kanonika Omana v Newburgh, sem se oglašil pri Grillcavih in jim omenil dvestotere. Pa mi je mrs. Grlica tako izročila petaco. Prav lepa hvala, sem rekel. Zatem se oglašim moja žena Cilka, rekoč, kaj misliš, da smo ženske za tja vreči? Na, tu imaš pet copakov in pa ti jih boš dal pet, da jih bo 10! Omenila je tudi, da se ji Proletarac zelo dopade, ampak le žal, da je časa tako malo. Dela doma in v tovarni. Ampak ta list rada čita, o tem sem se jaz lahko prepričal.

Ko sem oni dan korakal po E. 185. cesti mimo prodajalne moških oblek in krojačnice na št. 672 omenjene ulice, vidim pred njo njenega lastnika Johna Močnika. Hajd prek ceste k njemu, da vidim, kaj mi bo povedal. "Manjka še kaj copakov do kvote dvestoterih?" me vpraša. Prav tisti teden je bila res dopolnjena, sem mu pojasnil. "Torej sem prepozen," je dejal, "petac več ne pobirate." Jaz pa hitro pravim da še, še, Mr. Močnik in bila je nadaljna petaca. Da bi imel le še boljši business kot ga že ima, sem mu voščil in se zahvalil.

Slično kot on me je vprašal Vinko Coff. In radostno mu odgovorim, da čim več se jih odzove, tem boljše, pa mi je dal petak. Obnovil je tudi naročnino in se o listu prav pohvalno izrazil. Naj se le spet oglašim pri njemu, kadar bomo zopet imeli kako tako kampanjo listu v prid, je dejal. Poleg teh po petaku, ki jih je bilo deset (dali so skupno \$50) se je dobil tu pa tam še kak dolar v tiskovni sklad.

Nedavno sem obiskal družino Johna Zaverla. Veste, da vselej, kadar se oglašim pri njih, nikoli ne odidem da ne bi prispevali kak dolar za Proletarca? In pripevajo tudi za SANS, pomožno akcijo, ruski relief itd. Tokrat mi je zavedna žena Mrs. Zaverl izročila za tiskovni sklad Proletarca \$2, kupila vstopnico na Zarjin koncert ter Kernov besednjak. In vselej mi tudi postreže s kozarčkom "železne". Dva, če bi hotel, a pravim, "eden zadostuje".

Tu pa tam dobim listu tudi kakega novega naročnika. Ko pa bo dotiskan koledar, bo pa treba z njim pritiskati na kljuko, kar je zdaj težje delo kot je bilo. Zato bi bilo treba več takih, ki bi pomagali vršiti to nalogo. Za enkrat sem naročil 251 izvodov koledarja. Ako bo šlo po sreči, vem, da to številco še z daleč ne bo zadostovalo. Nimam pa upanja, da jih bi utegnil toliko prodati kakor lani. Razpečal sem jih nad 400 iztisli. A časa je treba sedaj pri tem poslu veliko zapraviti, dostikrat ne da bi kaj dosegel, prvič, ker ljudje ni doma, ali pa delajo morda ponoči in podnevu spje. Pa jih nerad budim in greš dalje.

Moje stare odjemalce koledarja bi rad prosil, da naj bodo pripravljeni ne z enim copakom, ampak s kvodom več. Koledar stane \$1.25. Prav dobro bi bilo, ako tisti, ki morejo, pridejo po-

koledar sami do mene. Moj naslov je pod tem dopisom. Mene ali pa ženo dobite doma vsak dan po četrti uri popoldne, v nedeljo pa ves dan.

Druge clevelandске novosti—Vreme smo imeli to jesen izredno lepo in suho, ampak 23. novembra se je pa vreme nekam razjrazilo in padlo je precej snega.

Kako so volitve izpadle, to že davno veste. Clevelandski župan Frnk J. Lausche se je izkazal v pridobivanju glasov za zelo močnega kandidata in spetnega politika. V službo ohajskega guvernerja je z lahko prodril, čeprav je imel republikanski guvernerski kandidat za sabo močno mašino in čeprav je za država smatrana za trdnjavo republikanske stranke. Lovsetova privlačnost med volilci je pripomogla, da so glasovali za "straight" demokratski tiket in tako je Lausche potegnil za sabo v urade tudi drugega kandidata na demokratski list.

Za Slovence v tej državi je menda boljše, da je on izvoljen, kot pa če bi prodal kak zagrižen free ali kdo drugi na tako važno mesto.

Pred tedni je bila v Euclidu ustanovljena podružnica SANSa, ki je dobila št. 106. Njen tajnik je naš sodrug Frank Cesen. Ko to pišem, poročajo, da so nabrali še okrog \$550 in pristopilo je 55 članov. Sedaj jih je morda že precej več.

Spodobilo bi se, da se bi ustanovilo tako podružnico tudi na zapadni strani (na West Side), in pa v Lorainu. Pravijo, in rad verjamem, da proti SANSu in njegovim aktivnostim zelo ruje tamkajšnji fajmošter. A zanašam se, da imajo Lorainčani dovolj močno hrbtenico, da se ne bo upognila župnikovemu pritisku.

O koncertu pevskega zbora "Zarja" so gotovo že drugi kaj poročali. Za sedanje razmere je prav dobro uspel. Pripravili so nam lep program in udeležba je bila precejšnja. Tisti, ki zaradi dela popoldne niso mogli priti, so prišli Zarjane obiskati zvečer in se prav dobro imeli med njimi.

V Debečevci svetovni Ameriški domovini se dan za dnem ponavljajo zagriženosti, podli napadi na SANS in njegov odbor. Zavijanja, laži in ščuvanja — vse jim prav pride. Kolikor ne zmore urednik, mu pomagajo fajmoštri, kanoniki in kaplani. Kaj več o tem ob drugi priliki.

Anton Jankovič,

14214 Westropp Ave.

Nekaj drobiža

Chicago, Ill. — Kakor v prejšnji, tako se tudi v sedanjih vojni vse v njo zapletene države poslužujejo v svoji propagandi zoper sovražnika tudi laži — ene več druge manj. Navadnim zemljanom je to razumljivo.

Ko je v ti vojni nemška armada napadla Francijo in se je njeno vojaštvo na svoji zemlji z vpadalci borilo na življenje in smrt, ali so se tudi nemški in francoski kapitalisti bojevali med sabo? Kaj še! Med tem, ko se francoski ljudstvo krvavelo, so si francoski in nemški industrialci ostali v prijateljsstvu. Med njimi ni bilo nesporazuma in profit se jim je med vojno še povečal.

Priznam, da niso vsa poročila z bojišč o zmagah zanesljiva. Ze mnogokrat se je izkazalo, da so bila varljiva. Verjamem pa popolnoma nedavnemu apelu ameriških poveljnikov na Pacifiku našemu ljudstvu za prispevanje krvi v pomoč našim ranjenjem na odnohtih bojiščih. S krvno transfuzijo se tisočim ranjenjem reši življenje. Citateljem Proletarca toplo priporočam, da naj vsak, ki mu zdravje dopušča, podari v prid otevanja življenj naših ranjenecov pajnt krvi. Ne se sramovati slovenske krvi, da bi tekla po drugih žilah! Kakšne kvalitete je slovenska kri? Odgovor na to vam daje rojstna domovina. Ameriškim vojakom je jo torej vredno prispevati.

Vojne dogodke točno zasledujem in tudi diplomatično dramo, ki se odigrava za kulisami. V Evropi sta danes samo dve osebi, ki imata zanj definitiven program. Enega ima Jože Stalin in drugega papež. Kateri

izmed teh dveh ekstremov bo končno zmagal, to ni odvisno le od njune volje in vztrajnosti, ampak tudi od narodov, katerih se njuni načrti tičejo. Izgleda, da narodi sedaj vedo, kaj je koristno zanje, zato glede tega vprašanja lahko mirno spim.

Mimogrede, ko to pišem mi je spomin objel dogodek, ko je pokojni bivši čikaški župnik pred dvaindvajsetimi leti prišel k meni na poslednjo poslovitev. Po trinaajstih letih moj največji osebni sovražnik mi je postal iskren prijatelj. V času dveh ur pomenkov mi je tudi tole dejal: "John, se ti ne zdi, da ti nisi ustvarjen za ta svet? Se ne zavedaš, da si preveč odkritosrčen? Na svetu pa prevladuje sa ma hinavščina in v nji ti ne boš mogel izhajati."

Bržkone je bil on v tem zadnjem pomenku z mano v pravem. Končno pa, nobenemu posamezniku v enem oziru nič ne škoduje, ako zbolj, ali pa če ga zadene kaka druga nesreča. Vsak prizadet ima v takem položaju eno zadoščenje, in to je, da spozna svoje prijatelje.

Se nikoli nisem bil pristaš laži in tudi sedaj nisem. Ampak če bi mi bila dana prilika rešiti smrti tudi enega samega našega ranjenega vojaka, in teh je na tisoče, bi se v ta namen poslužil tudi laži. Ako jo uporabljajo svetovni zavojevalci v slabe namene, čemu je jaz ne bi smel v dobro? V dobitih teh tisočih ranjenih vojakov bi svetoval amerškemu Rdečemu križu, naj bi se poslužil sledeče laži: po radiu in v vsem amerškem časopisju naj bi oznanil, da je Frank Sinatra nevarno zbolel in rešiti ga je mogoče le s krvno transfuzijo, drugače ga bo "vrag pocitral". Tako gotovo kot pišem ta stavek sem prepričan, da bi mlada ameriška dekleta od 15. leta naprej darovale na milijone pajntov krvi za njih-nega ljubljence Franka Sinatro, čeprav ga mnogi bolj odraščeni (moški) imajo le za "pajaca".

(News Item.) Iz zanesljivih virov poročajo, da je Hitler poklical k sebi možganskega specialista in med njima se je vršil sledeči dogovor:

Doktor: Dragi firer, kako se danes počutite?

Adolf: Nu, da ti popravim povem, nekako tuje razpoloženje me preveva. Vsaka stvar me vznemirja in razburja.

Doktor (postaja nepotrepljiv): Gospod firer, jaz bi rad, da mi poveste svoje nove bolečine, ne pa preteklih ponavljajati. Ali mirno spite?

Adolf: Ne! Moje noči so grozne.

Dr.: Kako pa se počutite podnevu?

A.: Dnevi so mi fina noč.

Dr.: Hm. Kaj ste delali zadnje čase?

A.: Eno je gotovo. Šumi mi kakor da čujem glasove, ki mi kličejo naj pogbem in se skrijem. Kaj pomeni to?

Dr.: Za vas nič več ne manj kot za tisoče drugih Nemcev. Nadaljujte, prosim.

A.: Za nemška jedila sem zgubil ves apetit.

Dr.: Ali tudi za španska, argentinska in vatikanska jedila?

A.: O, ta bi pa mi zelo teknila! A, kaj pa to pomeni? Mar sem znorel?

Dr.: Ali misliš, da se je ves tvoj program razsul in da je ves svet proti tebi?

A.: Ja. In nikar mi ne pripoveduj, da je to sama domišljija!

Dr.: Ali te nadleguje bojazen, da si obkoljen in da se ti je nemogoče rešiti pred grozno svetovno obravnavo?

A.: Kot pacient, ki zdravniku zaupa svojo skrivnostno bolezen, ti rečem, ja!

Dr.: Da, uverjen sem, da te tarejo velike skrbi.

A.: O, ja h-h-h-himel sakrament, uganil si!

Nemška nacijska vlada je kmetom ukazala porezati repe vsem kravam in konjem. Ko bodo to dokončali, bi jim svetoval, da bi porezali repe tudi vsem nemškim zverem.

John Chamazar.

Velika podpora živilih

Zed. države so pomagale z živili z lend-leasnim datjavami v septembru v 162 541 milijonov funtov.

NEMIRI V EVROPI SVARILLO, NE SILITI V STARI RED

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Pravijo, da če bi Roosevelt le mignil, pa bi Franko padel. Tega F. D. R. ne bo storil. Klerikalizem je v tej deželi toliko močan, da ga upošteva veliko preveč celo človek tako svobodomiselnih nazorov kakor je Roosevelt.

Kar se Španije tiče, čemu pa se gre, ako ne za ali pa proti fašizmu?

Ako se na vsak način branimo podpirati republikance v Španiji, in ker mešamo štrene med njimi, nekaj iz Washingtona, nekaj iz Londona, malo iz Moskve, kaj naj počnemo drugega kot priznamo, da koncem konca pomagamo reakciji, kakršna je kriva te vojne, fašizma in vsega drugega zla.

Zmeda v Italiji

Kakor na Grškem, so Angleži zavozili Italijo. Tudi tam so nemiri. A dinastija je rešena. Dinastija samā na sebi sicer ne bi pomenila kdo ve koliko, ako se ne bi pri tem šlo tudi za ohranitev starih privilegijev v Italiji. Vatikan deluje na vso moč, da mu bodo stebri obvarovani in Churchill ter Roosevelt mu pomagata, ne zaradi klerikalizma, ampak ker nočeta, da bi Rusija postala premočna. Tako se resnično prav na kratko najlaglje pove.

DRŽAVLJANSKI PRIROČNIK

nova knjižica, s poljudnimi navodili kako postati AMERIŠKI DRŽAVLJAN.

Poleg vprašanj, ki jih navadno sodniki stavijo pri izpitu za državljanstvo, vsebuje knjižica še v II. delu nekaj važnih letnic iz zgodovine Zedinjenih držav, v III. delu pod naslovom RAZNO, pa Proglas neodvisnosti, Ustavo Zed. držav, Lincolnov govor v Gettysburgu, Predsednik Zedinjenih držav in Poedine države z glavnim mestom, številom prebivalstva in velikostjo.

Cena knjižice je samo 50 centov s poštnino vred.

Naročila sprejema:

Knjigarna Proletarca

2301 S. Lawndale Avenue

CHICAGO 23, ILL.

POSLUŠAJTE

vsako nedeljo prvo in najstarejšo jugoslovansko radio uro v Chicagu od 9. do 10. ure dopoldne, postaja WGES, 1360 kilocycles. Vodi jo George Marchan.

PRISTOPAITE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORN JEDNOTI

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00,

pol leta \$3.00

Ustanavljajte nova društva.

Deset članov (ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave.

CHICAGO 23, ILL.

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN AND SURGEON

3724 West 26th Street

Tel. Crawford 2212

OFFICE HOURS:

1:30 to 4 P. M.

(Except Wed. and Sun.)

6:30 to 8:30 P. M.

(Except Wed., Sat. and Sun.)

Res. 2219 So. Ridgeway Ave.

Tel. Crawford 8440

If no answer — Call

Austin 5700

BARETINCIC & SON

POGREBNI ZAVOD

Tel. 20-861

424 Broad Street

JOHNSTOWN, PA.

IZŠEL JE

DR. KERNOV

Angleško-slovenski BESEDNJAK

Cena \$5 s poštnino vred

NAROČILA SPREJEMA

PROLETAREC

2301 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO 23, ILL.

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING CO.

Tel. MOHAWK 4707

1838 N. HALSTED ST. CHICAGO 14, ILL.

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

What Kind of Socialism?

The leading article on this page tells a story that should not surprise any Socialist.

From Europe comes word that the nations of the Old World are all set to adopt a "Socialist" economy after the present war ends. That is what Socialists expected and predicted. Private capitalism and economic individualism has run its course. Worldwide depression and two world wars within a single generation must be recognized as the death throes of the old economic and social order. A new way of life has now become a "must"—which this generation will have to accept in spite of its prejudices and traditions.

The broad outline of the coming economy already has taken form in the major nations that still call themselves "capitalist."

It is seen as national control.
It is economic socialization.
It is called "Socialism."

We are not cheering.

On the contrary, we view with sober eyes the birth of a new order. And we sound a warning which the workers of America and of the world had better heed.

Our warning is that—
SOCIALIZATION NEED NOT BE SOCIALISM.

Socialism is the form, the body of a controlled economy.
Socialism is the spirit that must dominate the body of socialization if humanity is to be free.

Communism, Fascism, Nazism—all are forms of socialization—the socialization of people under the dictatorial domination of a super state. A socialization that scraps the ways of democracy and kills human freedom.

Socialism—as the democratic Socialists of the world plan it—dedicates natural resources and industries to the welfare of the people, makes the government the servant of the people... and sets humanity free.

And so it is that, with the promise of "Socialism" we ask—
What kind of socialization is the world going to have?
Will it subject people to the controls of a totalitarian state? Will it be controlled by a super class? Will it be a new form of human exploitation?
Or will the people rule the world that is to be?
These are important questions, and the people had better see to it that they are answered right.

For the time is at hand when humanity must make a choice between socializing things or themselves being socialized.

A socialization under which the state is used as an instrument of class exploitation is fascism.

Socialism, which ends the exploitation of labor, which vests ownership AND management of wealth-producing resources in the hands of the people—is INDUSTRIAL DEMOCRACY.

Which will it be?
—Reading Labor Advocate.

The AFL Will Not Attend

With an air of dignified senility the executive council of the American Federation of Labor has declined the invitation issued by Britain's Trade Union Congress to a world labor conference in February which will discuss labor's role in the peace. Mr. Green has his reasons. First, the B.T.U.C. has invited dual unions (the C.I.O.) to attend Second, it has invited organizations which are not "bona fide" unions—the Catholic trade unions of Canada and some in Latin America. Third, it has invited the Soviet trade unions, which are not "free" labor organizations. And, fourth, the T.U.C. should not have issued the invitation at all since the International Federation of Trade Unions is the proper initiating body. Thus, like the brontosaurus and other organisms which failed to find ways to survive, this great labor organization stubbornly resists the challenge of the times. "Dual unionism" was inevitable when the A.F. of L. refused to recognize the need for adopting the industrial-union form of organization in mass-production industries. Today the C.I.O., which arose out of that refusal, is the most militant and effective labor body in the country—and the C.I.O. has accepted the British invitation. To balk at a meeting with the Russian unions and raise legalistic objections to the method of calling the conference is to notify the labor world that the A.F. of L. prefers to be left behind rather than yield up any of its prejudices or prerogatives.—The Nation.

What's Wrong with the Issue of Wages?

By RAYMOND HOFSES, Editor, Reading Labor Advocate

Having safely elected President Roosevelt for another four years, higher wages becomes the chief consideration of the American union leadership — again. Representatives of both the AFL and the CIO are earnestly telling the administration why it is that the "Little Steel" formula should be scrapped. And in launching the convention of the Federation, Mr. William Green made wages his keynote.

"How," Mr. Green demands, "can the national economy provide jobs for everybody after the war ends, unless the workers who make the things that people buy in peacetime have the money to buy the things they make?"

It's a reasonable question, to be sure. But the effect is spoiled by setting a figure that, presumably, would do the trick—a basic figure of 65 cents per hour being what we are hearing about right now.

Now I recall that higher wages was also issue number 1 when I hit my first job back in 1906. And, to tell the truth, we've come a long way since then—so far as wages are concerned.

Basic wages at that time were—believe it or not!—fifteen and four-tenth (.154) cents per hour. Basic working time was 10 hours a day, five hours on Saturdays with nothing extra for overtime. So that back in those dark and dismal days about the best that a laborer could hope to take home, with nothing deducted for social security and income tax, was \$8.75. That was basic only; there were higher rates, to be sure. And did I feel lucky the day I was kicked upstairs and given a monthly rate of \$42.50.

Even in those days it was agreed by the lunch-hour gang that .154 wasn't exactly enough. But nobody ever suggested that the company should, or even could raise the ante to as much as 65 cents. The most radical of us contended then that nobody ought to get less than \$15 per week. But when we talked like that our more timid associates would turn pale and look over their shoulders.

Well, what's wrong? We don't have the .154 rate any longer. We've gone way past the \$15 minimum that a few rebellious and unreasonable people demanded. Now we're so far up in this wage business that it's only a short step to the 65 cents that the nation's unions are talking about.

So why aren't we satisfied? And why aren't we sure of having jobs?

The answer is that, while .154 was not enough to do what President Green says wages must do, neither was \$42.50 per month. Neither was 40 cents per hour. Neither was 50 cents. Neither was 60 cents.

And mark my words, neither will be 65 cents!

We all owe a debt to Mr. Green for talking about wages and buy-

THE MARCH OF LABOR

The Power Politics of the German Question

There are many powerful people in Washington and in New York, in London and Paris and Rome, in war offices and business offices and foreign ministries and state departments, who are gravely concerned lest the rooting out of fascism go so far as to create a revolutionary situation in Germany. They are in favor of unconditional surrender as a military matter, but opposed to unconditional surrender as a political matter. They fear what they call "anarchy" and "communism" in Central Europe—which means that they fear economic democracy—and they want a strong conservative government established in Germany to ward it off.

(On the other hand,) many of the efforts to create an international structure of postwar security have met with a curious sort of apathy from the Russians. . . . One asks, why? I don't know the whole answer. But surely part of the answer is that the Russians know about all the plans and intrigues and whispered confabulations that have been going on, looking toward rebuilding postwar Germany as a bulwark against Russian power. They know that this is an integral part of the Bullitt point of view about the coming of the real struggle for the "soul" of Europe. They know that many in high places in the military staffs and diplomatic staffs of England and America share the fear of European disorder and social transformation. And they are unwilling to commit themselves to an international security structure until they see how their Allies stand on the questions of political and economic surrender of Germany.

—Max Lerner in the PM

ing and producing all in the same breath. For the truth is that wages don't mean a thing when they are considered by themselves. The only time that wages have any meaning is when they are considered on the basis of how much of life's necessities and luxuries they will buy. And the extent to which buying will provide continuous unemployment must be measured by the relation of buying to producing.

A socialized economy, with production for use instead of for sale and profits, is what this generation needs. And until such an economy is adopted workers will be chasing wages, and wages will be chasing prices, and buying will be chasing surpluses, and dogs will be chasing their tails. And none of them will even catch up with what they are chasing.

Perhaps most people like to travel in a circle without ever getting anywhere. Fact is, I like it myself—on a merry-go-round!

1944 CORN CROP IS ONE OF LARGEST ON RECORD

One of the largest corn crops ever harvested, estimated at 3,258,378,000 bushels, is being husked by American farmers this year, the Department of Agriculture reports.

A part of the grain will go into the production of whisky, under a War Production Board order permitting distillers to produce liquor during January.

ORDERS FOR RAIL

Railroads are preparing to put in order tracks which have taken a terrific beating during the war. In the recent weeks orders for 258,400 tons of rail have been placed with steel companies, among the buyers being the New York Central, Atlantic Coast Line, Florida East Coast and Norfolk Southern.

IN THE WIND

From THE NATION

Of all the resort hotels in the country, Governor Dewey chose the Cloister at Sea Island Beach, Georgia, for his post-campaign vacation. A "Nation" reader informs us that last summer the hotel had prominently displayed on its registration desk a sign which read, "Catering to a Gentile Clientele Only." The New York office of the hotel assures us that the sign is still there.

In The Nation of November 4 Joseph Wood Krutch wrote, "No doubt the members of that class which hate to see money wasted by any class except its own will soon be talking about theater tickets the way it once talked about silk shirts." In the New York "Times" magazine section of November 5 Channing Pollock wrote, "When I left Broadway, or not long before that, it hadn't begun to look like the Bowery. After performances it was thronged with people of means and culture. A wise workman in the theater would look at an audience of soiled-shirt wearers and gum chewers and decide that since, obviously, they couldn't pay for orchestra seats, the management must be packing the house. Today almost nobody else can afford orchestra seats."

Louella Parsons, a Hearst Hollywood columnist, on the future of Europe: "One of the first steps in educating the people of the liberated countries will be to show them American films. More than 50 per cent of the stars of today never have been seen by these enslaved unhappy folk."

Festung Europa: The German underground is distributing a sticker showing a black swastika partly hidden by a translucent cross. The caption reads, "A free Germany under Bruning." The Stockholm "Aftonbladet" says fake obituary notices of important Nazi officials are beginning to appear in German newspapers, apparently as a step toward the formation of an underground Nazi movement after the war.

JUGOSLAVS OFFER AMNESTY TO CHETNICS AND DOMOBRAVS

WASHINGTON—The presidium of the National Liberation Forces of Yugoslavia declared a general amnesty to persons who were members of Chetnik units, or who participate in activities of the Croat or Slovene "Domobranstvo" army.

Under the decree of AVNOJ, broadcast by the FREE JUGOSLAVIA radio and recorder for OWI by FCC monitors, the amnesty is extended to persons who are still within these units but leave them before January 15, 1945, and report to AVNOJ authorities.

The amnesty decree, signed by Dr. Ivan Ribar, president of AVNOJ, and Rodoljub Colakovic, secretary, excludes from its benefits any Serbs, Croats or Slovenes who are known to have committed crimes like murder, arson, and robbery, or are subject to war-guilt trials instituted by the Yugoslavs.

"Footprints on the sands of time are not made by sitting around."

A Great Editorial in an Army Paper

"Yanks" Protests Friction Between Soldiers and War Workers; Cites Inspiring Facts From the Home Front

A member of the B. of L. F. & E., who is in the Rail Transportation branch of the army, calls our attention to an editorial which appeared in a recent issue of "Yank," the army weekly. After commenting on incidents in Kansas City, where service men broke up picket lines before a North American Aviation plant and a liquor store, the editorial points out that the aviation strike had been repudiated by the union and that the leaders, at the very moment these service men staged their assault, were urging the strikers to return to work. Then the editorial continues:

"Now, it is wishful thinking to imagine that soldiers overseas, or even in the States, are growing any closer to civilians. They aren't. That goes particularly for many men abroad who feel that no one really has it tough unless he is overseas—and they're right."

"But this attitude leaves them wide open to stories about how much money the workers back home are making, how many women they've got, how soft a life they have. It's the easiest thing in the world to put over these ideas, especially since a man overseas usually doesn't have access to all the facts."

"That most of these stories are exaggerated and sometimes untrue is buried beneath the service man's anger. Tell a soldier that the national average of strikes is at the lowest level in the history of the U. S.—6/100 of 1 per cent of man-hours worked—and he probably won't be very interested. What the hell are man-hours, anyway?"

"But you can't disguise the fact that the A. F. of L. and C.I.O. have outlawed strikes for the duration, that the few you read about are wildcat strikes. You can't ignore figures: In the first 109 days of the Normandy invasion we put ashore 17 million ship-tons of Allied vehicles and supplies, more than twice the total received by General Pershing through friendly ports in the entire 19 months of our participation in the first World War. Who do you think made that stuff—pixies?"

"No one is condoning strikes in war-time. There shouldn't even be the few there are. But the kind of action that took place at Kansas City is loaded with trouble."

"It may be spontaneous. Or it may be instigated by unscrupulous people who would like to see a wild scramble between veterans and civilians for jobs after the war."

"It would seem, though, that this is not exactly the way to get that 'national unity' everyone talks about. There is a lot of discussion about those two words, but what they mean is simply that we are all parts of the same country."

"We are winning the war by working together, and we will have to work together after the war if we want jobs and prosperity."

"It is going to be tough enough reconverting to full civilian production without starting a fight among the men who will do the producing."

"And if you begin by setting veteran against civilian, you will end by setting Protestant against Catholic, Catholic against Jew, white against Negro—and you will wind up having the very thing we are fighting the war to destroy."

It would be impossible to improve on that editorial. It is good to know that material of that kind is being placed in the hands of our fighting men. They are as intelligent as they are brave, and if they can only get the truth, all will be well. —Labor.

THE ANZAC PROPOSAL DESCRIBED AS A "PLEASANT DREAM"

By SCOTT NEARING

Postwar civil aviation discussions at the Chicago conference have centered on two issues. First there was the issue of competition versus regulation. On this Britain and Canada insist upon regulation while U.S. delegates are equally insistent upon free competition.

So determined are both sides in this controversy that for days the conference has been deadlocked. Latest accounts report the three English speaking countries meeting in special private sessions in an attempt to iron out their differences.

The second issue before the conference was disposed of out of hand. It was raised by Australia and New Zealand delegations in their resolution calling for an international air authority that would own and control the apparatus of postwar civil aviation.

The Anzac resolution began: "We, the nations and authorities represented at this Intl. Civil Aviation Conference being determined that the fullest measure of co-operation should be secured in the development of air transport services. . . ."

"Believing that the unregulated development of air transport can only lead to misunderstanding and rivalries between nations. . . ."

"Believing that the interests of all nations, both large and small, can best be advanced by the joint utilization of the material, technical and operational resources of all countries for the development of air transport."

"Believing that the creation of an effective economic and non-discriminatory instrument responsible for the ownership and operation of air transport services between nations of the world is in the best interests of orderly world progress."

"Agree that these objectives can best be achieved by the establishment of an international air transport authority which would be responsible for the operation of air services on prescribed international trunk routes and which would own the aircraft and auxiliary equipment employed on these routes; it being understood that each nation would retain the right

to conduct all air transport services within its own national jurisdiction."

This resolution was the first concrete proposal before the conference. The Brazilian delegation moved that it should not be further considered. Only Australia and New Zealand opposed the Brazilian ax.

Mr. Sullivan, supporting the Anzac resolution on behalf of the New Zealand delegation, said that the measure offered "the largest hope of permanent peace." He added: "Competition among private national interests in the field of civil aviation . . . will yet be the cause of another war."

A. A. Berle Jr., chairman of the American delegation, describing the proposal as a "splendid dream." He added: "Hoping for the ideal as we do but recognizing the real as we must, the instrument is still unfashioned to which we could thus commit so much of the fate of all nations."

Thus the Anzac proposal laid to rest. There was a minor protest from the French delegation; there were no Russian delegates present and the British Labor party's post-war ministry is still to be heard from on this vital issue.

NAZIS BEGIN PUBLICATION OF SERB PUPPET PAPER

WASHINGTON — Nazi propaganda began the publication of a Serbian-language newspaper in Germany, the SRPSKI NAROD, to serve the purposes of the puppet group led by Milan Nedlic, erstwhile premier of puppet Serbia, now reported to be under German protection in Vienna.

News of the new publication was reported by the Berlin radio in a TRANSOCEAN dispatch, and relayed to OWI by FCC monitors.

A Combination

Young Man—I want to buy a diamond ring.
Salesman—Yes, sir. How about one of our combination sets? Three pieces: Engagement, wedding and teething.

TRY SMILING

When the weather suits you not.
Try smiling.

When your coffee isn't hot.
Try smiling.

When your neighbors don't do right.
Or your relatives all fight.
Sure 'tis hard, but then you might
Try smiling.

Doesn't change the things, of course,
Just smiling.

But it cannot make them worse,
Just smiling.

And it seems to help your case,
Brightens up a gloomy place,
Then, it sort of rests your face—
Just smiling.

THESE WOMEN . . . HER ONLY CHOICE

Gregory D'Allesio

"Sorry you don't like it, Ma'am. May I suggest a bond then, for a REAL foundation."